

Tento rok započal tak, ako predošlé, v znamení ďalšieho **zveľad'ovania a výstavby** mesta Hlohovec.

Mesto nadobúdalo zo dňa na deň krajší vzhľad. Závody, podniky rástli a mohutneli. Na druhej strane ustupovali staré zvyklosti. Tak aj **chýrne hlohovské jarmoky pozvoľna ale isto zanikli**. Na celom západnom území poznali Hlohovec najmä podľa jeho jarmokov. Zo širokého okolia sa zbíhali kupci a prichádzali predavači dobytky a koní. Jarmočnísko bolo zo strany mosta, tj. od západu uzavreté budovami majera, pred ktorým lemovali cestu desiatky šiatrov. Tu sa predávali nápoje a jedlá. Tak to bývalo kedysi. Z jarmokov mávalo mesto úžitok vo forme poplatkov, ktoré vyberali miestni výberčíci. Miestni obchodníci mávali počas jarmokov vysoké tržby. Majitelia hostinských licencií čapovali aj liehoviny. Zarábali hostince, priekupníci, všetky obchody ako s miešaným, tak i s textilným tovarom, ostatné obchody a remeselníci. Pod budovou súdu predávali stolári kasne, stoly a pod., poniže korytá a sitá atď. V Hlohovej ulici sa predávala obuv, na námestí rozličný tovar. To boli výkladné jarmoky. Ďalej prebiehali pri majeri na Jarmočništi týždenné trhy na ošípané, silné bývali aj rínky na námestí, veľký rínok pred mestským domom, malé rínky pred Štefankovým domom. Na rínkoch sa predávala zelenina, ovocie, mlieko, hydina, koreniny, pečivo, cukrové a iné. Vtedy nebolo obchodov so zeleninou ako dnes. Zmienky zasluhujú tiež výročné púte. Na zámockú púť prišlo do Hlohovca z okolia mnoho ľudí. Bol sprístupnený zámocký park vynikajúci exotickými kvetmi, okrasnými kríkmi a stromovinami. Vnútro zámku nebolo sprístupnené verejnosti. Návštevníci si posedeli pri víne, či už pri zámku alebo pod viechami Podzámskej ulice. Najväčšia púť bývala na Božské srdce v júni, kedy prišlo do Hlohovca mnoho tisíc ľudí. Dlhé rady šiatrov boli rozostavané hlavne na námestí od Hojovho domu popri Kaviarni až do Podzámskej ulice. Tu sa predávali upomienkové predmety, cukríky, čokolády, hračky, obrázky, nechýbali ani kvasené uhorky, ktoré veľmi dobre padli počas letných horúčav. Tieto púte zrušil miestny dekan Pavel Šiška. Všetky trhy, jarmoky a výročné púte mali ten význam, že v dobe veľkej krízy – nezamestnanosti si mnoho občanov niečo zarobilo na živobytie. Tieto tak pomáhali mierniť biedu nášho ľudu. Ako zanikli jarmoky a čo bolo toho príčinou? Druhá svetová vojna mala za následok veľké zníženie stavov ošípaných aj hovädzieho dobytky. Počas vojny aj po jej skončení nebol občan nútený voziť ošípané a dobytok na trhy, jarmoky. Všetka hydina a živočíšne produkty sa predali v mieste bydliska a blízkom okolí, keďže bol veľký nedostatok mäsa. Navyše znížením stavov u súkromníkov a na statkoch odpadla možnosť odpredaja. Neskôr povojnový neustály rast životnej úrovne od roku 1946 mal za následok rastúci dopyt po živočíšnych výrobkoch. Účasť na jarmokoch sa stále zmenšovala. Prvé zanikli trhy na ošípané, potom lichvacie jarmoky a napokon výkladné jarmoky. K zániku jarmokov tiež prispelo postupné znárodňovanie obchodov, zakladanie JRD.

Na zámku nastala opätovná výmena ubytovaných. Doterajší Ústav pre mladistvých bol so svojimi chovancami premiestnený do zámku. V tomto ústave boli umiestnení mladí chlapci, ktorí sem boli poslaní na žiadosť rodičov alebo úradov. Tu boli prevychovávaní. Stály dozor nad nimi mali špeciálni vychovávateľa. Vyučovanie a vychovávanie prebiehalo podľa Makarenkovej metódy. Po odchode chovancov Štátneho ústavu pre mladistvých boli na zámku umiestnené dievčatá. Svoju činnosť prevychovy tu započal Štátny ústav pre dievčatá, ktorý sem bol preložený z Tomašoviec pri Bratislave.

O započatí činnosti ČSAD bolo písané už v roku 1950. Medzi iným bolo už spomínané pôvodné stanovište podnikového riaditeľstva na Prezlmajorovom dvore, vo dvore na Šulekovej ulici, odkiaľ sa presídlilo v tomto čase na dom Štefanoviča na Hollého ulici. ČSAD mala v tomto čase k dispozícii 12 nákladných vozov. Jediný osobný autobus premával na linke Hlohovec – Horné Otrokovce. Aj toto **umiestnenie ČSAD** bolo iba dočasné, kým si podnik sám nevybuduje nové, moderné objekty s uzavretým nádvorím.

Poniže terajšieho podnikového riaditeľstva smerom k mostu bol vyhladnutý vhodný pozemok vedľa OSP a budov Šopy pri Zámockej záhrade, ktorý vlastnil František Belžík. Tento bol i s príslušnými pozemkami vykúpený na plánované stavby a dvor pre ČSAD. Stavba má byť dokončená v roku 1954.

Vznik **Okresného zväzu družstiev** sa datuje v tomto roku ale prvé socialistické družstvo v Hlohovci bolo založené už v roku 1945. Započalo činnosť dňom 1. júla a prijalo názov: Všeobecné konzumné a výrobné družstvo. Finančná základina sa vytvorila z podielov, ktoré boli odpredávané občanom po 100 Kčs. Kto sa chcel stať členom družstva musel upísať aspoň jeden podiel. Spočiatku malo družstvo 4 predajne v Hlohovci a jednu v Zemianských Sadoch. V menovaných predajniach bol distribuovaný výlučne potravinársky tovar. V ďalších rokoch bol postupne likvidovaný súkromný sektor a Všeobecné konzumné a výrobné družstvo malo za úlohu preberať ďalšie predajne ako v samom Hlohovci, tak aj v ostatných dedinách nášho okresu. V dôsledku toho muselo i tunajšie družstvo svoj sektor rozšíriť aj na iné sortimenty ako napr. textilie, obuv, palivo a iné tovary dennej potreby. V tomto roku už terajšie vedenie pre tak veľký rozsah podnikania nestačilo a vzniklo nové riadiace ústredie pod názvom Okresný sväz družstiev v Hlohovci, čím vlastne Všeobecné konzumné a výrobné družstvo zaniklo. Okresný sväz postupne preberal v našom okrese nielen súkromné predajne, ale aj predajne bývalých potravinových družstiev. Už v budúcom roku preberie aj mäsiarske obchody ako aj dedinské spotrebné družstvá. Pôvodné sídlo vedenia sväzu bolo v Hlohovci v Malinovského ulici v dome Kopaja, bývalého výrobcu likérov. Neskoršie bude premiestnené na námestie na vlastný dom pri Kaviarni.

V obci sa nachádzalo u obyvateľstva mnoho znoseného šatstva, železa a iných odpadových surovín, ktoré občanom len zavadzali, ba neboli žiadúce ani po stránke estetickú. Náš priemysel, ktorý sa neobyčajne vyvíjal potreboval mnoho surovín, ktoré sme museli dovážať z cudziny, čím unikali štátu cenné devízy. Z toho podnetu už v predošlých rokoch sa prevádzalo **zbieranie odpadových surovín**, ale nie v takej miere ako by sa na stav vecí požadovalo. V dôsledku toho vznikla akcia: „Jeden milión kg vlnených handier“, ktorá končila dňom 15. marca 1952. Na sústreďovanie surovín bolo zriadené stredisko na dočasnom mieste bývalého uhoľného skladu pri Majeri. Zber organizoval MNV v Hlohovci, kde zaň zodpovedal referent a tajomník Kremnický. Pri tejto akcii hrali veľkú úlohu školské deti, ktorých zberové práce prevádzal a riadil Vítázko Ignác, riaditeľ Národnej školy v Hlohovci. Pri tejto úlohe napomáhal aj miestny rozhlas. Občania boli presvedčovaní a vyzývaní aj na sťahovanie koží – krupónov z ošípaných pri domácich zakáľáčkach, čo bolo dôležité pre kožiarstvo.

Predseda MNV Pavol Moravanský sa vzdal svojej funkcie, v dôsledku čoho sa plénum MNV dňa 13. júna 1952 zapodievalo reorganizáciou. **Funkcia predsedu MNV** bola zverená po prvý raz v Hlohovci žene, a to Márii Kadlecovej. Tiež boli prevedené osobné zmeny medzi členmi pléna MNV.

Opätovné **vysádzanie** povestného **Mladého Hája pokračovalo** aj v tomto roku. Vysádzalo sa na ploche 40 hektárov. Spolu odpracovali občania na vysádzaní lesa 2362 hodín, čo je vyjadrené hodnotou pri priemerných denných mzdách 35 560 Kčs.

V týchto časoch **došlo k rozšíreniu** továrenského objektu a priestranstva národného podniku **Slovakofarmy**. Zabrané boli pozemky smerom k juhovýchodu až po cestu vedúcu do Tehelne ako i k železničnej dráhe. Za tým účelom musel byť odstránený dom bývalého majiteľa Nitrana zo strany od Jarmočniska. Zabratý priestor bol ohraničený murovanou ohradou a bol určený na vybudovanie ďalších továrenských výrobných, skladovacích a iných budov, ktoré sú plánované na budúce roky. Slovakofarma zase uvoľnila časť zo svojho pôvodného priestranstva na severozápadnej strane, čím sa závodná kuchyňa, spoločenská sieň a plánované observatórium dostalo mimo ohraničený priestor továrne. Na uvoľnenom mieste začne výstavba činžiakov Slovakofarmy čelne na ulicu Bernolákovu. Tým zanikla stará vrátnica továrne a bola postavená nová moderná

rozsiahla vstupná budova s vrátnicou a bránou zo strany od železnice. V továrni boli dokončené budovy výrobné, administratívna a iné. V stavbe boli tiež ďalšie objekty potrebné pre továreň.

Hostiteľský a hospodársky kombinát v Hlohovci tiež rozširoval svoj výrobný sektor. Súkromná sódovkáreň Jána Rybára a Jozefa Juriša bola zlikvidovaná a prevzatá v druhej polovici roka spomenutým kombinátom za dohodnutú cenu. Taktiež bolo odkúpené holičstvo od Štefana Vykopála. Ďalej boli začlenené do Kombinátu iné súkromné podniky, čím sa obor pôsobnosti značne rozšíril. V činnosti bolo 26 prevádzok so 128 zamestnancami. Plánovaný bol obrat 28 miliónov Kčs za tento rok. V prvom polroku mal 11 sektorov podnikania.

V tomto roku boli rozšírené aj objekty kasárenské na pozemky severne od ohrady.

V máji tohto roku sa vyskytovali v niektorých dňoch **silné mrazy**, ktoré poškodili poľnohospodársky porast, hlavne vinice. Poškodená bola zelenina, ba aj obilniny. Mnohí hospodári dostali od RSD náhradné osivá. Neskoršie sa zase veľmi rozšírila škodlivá húsenica – **priastevník**, ktorá ničí hlavne stromový porast. Znova sa propagovalo včasné čistenie a postrekovanie tohto škodcu.

Pri **reorganizácii** miestnej pobočky **Živeny** – ČSŽ v Hlohovci prešiel celý inventár organizácie do majetku MNV. Na sekretariáte KSS bol dňa 15. júna t. r. zvolený 12-členný výbor žien. S týmito ženami doplnil MNV v Hlohovci svoj zbor dôverníc, ktorý má byť v naliehavých úlohách a podujatiach nápomocný Miestnemu národnému výboru.

MNV v Trakoviciach vyzval tunajší MNV na **súťaž** v rámci akcie „Mesiac vzorného výkupu“. Rada MNV vyzvanie prijala. Tiež súťažil okres Hlohovec s okresom Topoľčany a Sereďou vo výkupe obilia, kukurice, zemiakov a iných plodín, ďalej vo výkupe bravčového mäsa, vajec, mlieka a p. Výsledky súťaže boli týždenne vyhodnocované na rade MNV. Dvojice z radov miestnych organizácií, Výboru žien, miestnych škôl osobne navštevovali roľníkov a prevádzkali výkup. Mená plničov boli vypisované na tabuli cti. Neplniči boli vyzývaní miestnym rozhlasom na plnenie svojich občianskych povinností. Plnenie dávok bolo prihladnúc k predpísaným množstvám nedostačujúce, a to hlavne u živočíšnych produktov. Za týchto okolností bolo žiadúce obmedziť verejné zásobovanie a regulovať distribúciu pomocou potravinových lístkov. Tieto vydával MNV. Vydávané boli aj šatenky.

Potravinové lístky a šatenky sa mohli vydávať iba občanom, ktorí neobhospodarovali viac ako 50 árov pôdy. Niektorí teda skutočné množstvo obhospodarovanej pôdy zatajovali. V dôsledku vzniknutej situácie sa vyskytlo predražovanie tržných produktov (vajec ...), mnohé sa predávali na voľnom trhu. Dodávky hrozna boli tiež veľmi obmedzené, hlavne v dôsledku jarných mrazov, ktoré spôsobili značné škody. Povinné dodávky hrozna boli na základe žiadosti Vinohradníckeho spolku v Hlohovci znížené.

Na počesť 35. výročia VOSR **rada MNV v Hlohovci** v znamení zvýšeného úsilia v plnení úloh socialistickej výstavby prijala tieto **záväzky**:

- Prevedie reorganizáciu pléna MNV.
- Zapojí do plnenia úloh MNV do 27. septembra Výbor žien.
- Výbor žien dostane za úlohu zriadiť do 30. novembra detské jasle ako aj sa zapojiť do hladkého prevedenia súpisu poľnohospodárskych zvierat, ako aj do kontroly nadmerných a voľných bytov.
- MNV preberie na seba nábor na dokončenie výkupu a vyčistenie dodávkových zmlúv všetkých druhov. Ďalej Rada MNV zaistí splnenie dodávok zemiakov, cukrovky a zeleniny. Pri tom sa zaväzuje získať ešte 30 mladých a stredných roľníkov do JRD.
- Previesť orbu a sejbu do 10. novembra.
- Zaistiť ešte ďalšie pozemky pre stavbu športového štadióna pri Váhu.
- V dobe do dvoch mesiacov má sa získať šesť občanov pre Handlovské uhoľné bane.
- Naplánuje v meste Hudobnú školu počnúc rokom 1953.
- Zamestnanci MNV vydajú potravinové lístky na október do 30. septembra, pričom odpracujú 180 brigádnických hodín po pracovnom čase.

Plnenie uvedených záväzkov bolo sledované vedením organizácie.

V tomto roku bol prevedený nábor do Sväzu československo-sovietskeho priateľstva. Ďalej prešiel predaj tabakových výrobkov do socialistického sektora. Vyčistená bola studňa vodovodu na Jarmočnisku. Detské jasle boli umiestnené v budove Čsl. červeného kríža, keďže tento bol presťahovaný do Ulice národného povstania (b. Kovarskej) na dom bývalého lekára dr. Neumanna. Nad hádzanárskym turnajom „Odevy“ – závodov Viliama Širokého prevzal záštitu MNV Hlohovec.

Požiarneho zboru v Hlohovci mal 6 členov (4 muži a 2 ženy) – požiarnikov z povolania. Bolo im poskytnuté umiestnenie v budove MNV.

V tomto roku boli v Hlohovci prevedené **rôzne iné práce a akcie**. Spomenieme cyklistické preteky, štafetový beh a telovýchovné slávnosti. Bola dokončená posledná časť úpravy Gottwaldovho námestia, išlo o výmenu pôvodných chodníkov (trotoárov). Vyhotovený bol asfaltový chodník od hotela Jeleň po Ulicu národného povstania, z námestia až po Babotyovej dom. Vyasfaltovanie bolo prevedené tiež od kina Úsmev cez námestie po Ľudový súd nákladom 136 768 Kčs. Na brigádach obce bolo odpracovaných 18 577 hodín v hodnote 277 800 Kčs. Ďalej sa začala výstavba márnice, ktorá po dokončení obdrží názov „Dom smútku“. Vyhotovenie projektu stálo 10 000 Kčs. Na tejto stavbe bolo odpracovaných v tomto roku 1010 platených a 1914 neplatených brigádnických hodín. Začal sa budovať hasičský vodovod, na ktorého stavbu poukázala Štátna poisťovňa 200 000 Kčs. Dokončil sa hlavný kanál od Slovakofarmy až po Váh s nákladom 4 091 899 Kčs a bola započatá výstavba vodovodu Slovakofarmy s prevedenými prácami v hodnote 72 823 Kčs. Upravená bola cesta k robotníckej kolónii Slovakofarmy s nákladom 1 100 000 Kčs. Zamestnanci MNV odpracovali 1123 brigádnických hodín. Tiež iné podniky odpracovali mnoho brigádnických hodín.

Plánované **príjmy mesta** sa ani v tomto roku nedosiahli. Pri **výdavkoch** došlo k prekročeniu u školstva a vnútornej správy. Inak plnenie výdavkov vzhľadom k obecnému rozpočtu bolo nižšie.

V tomto roku sa narodilo u nás 203 detí, zomrelo 83 ľudí a počet uzavretých sobášov bol 98. Rada MNV zasadala 32 krát, plénum 4 krát. Miestny zbor dôverníkov bol zvolaný 5 krát.

Rok 1953

Tento rok započal v znamení **zapojenia obce Svätý Peter k mestu Hlohovec** dňom 1. januára prevedeným na základe rozhodnutia Zboru povereníkov v Bratislave na základe žiadosti rady MNV v Hlohovci. Celková spojitosť bola už dávnejšie tak veľmi zjavná, že málo kto by bol vedel určiť hranicu medzi týmito obcami. Svätý Peter je obec tak stará podľa zachovanej písomnej dokumentácie snáď ako sám Hlohovec. Táto malá dedinka bola po storočia ohrozovaná vrtošivým tokom Váhu o to viac, že pôvodná obec ležala viac smerom k Váhu. Táto rieka v uplynulom storočí tak zmenila pri povodniach svoj tok, že časť obce Sv. Peter doslovne zmizla z povrchu zemskeho.

V tomto roku došlo tiež k menovej reforme, zrušeniu dvojitých cien a lístkového systému, ktorý začal ešte v rokoch druhej svetovej vojny a trval do 31. mája tohto roku.

Pretože obec Sv. Peter nemala do druhej svetovej vojny žiadnu samostatnú zachovanú kroniku, je žiadúce, aby v tejto ústrednej mestskej kronike bol aspoň stručný zápis z histórie pričlenenenej obce Svätý Peter.

Obec Svätý Peter v minulosti: Vznik mena obce Svätý Peter sa nedá zistiť. Snáď sa to podarí zistiť v neskoršom období. Podobných mien obcí je na Slovensku viac. Pôvodní obyvatelia obce neprešli do terajších radov a keď, tak veľmi málo krvi koluje v žilách terajších občanov, pretože obec v minulosti stihli také pohromy, že z obyvateľov skoro nik nezostal. Veľkú úmrtnosť zavinili hlavne epidémie, ako napr. mor, cholera, ďalej živelné

pohromy (povodne, požiare), ďalej vojny a hlad. Kedykoľvek stihli tieto metly ľudstva Hlohovec, neušiel im ani blízky Peter. Strategická poloha Hlohovca (hrad, pevný most cez rieku Váh) spôsobila, že mesto sa stalo križovatkou krajinských ciest. Neskoršie po prevzatí hradu v Hlohovci Turkami bola postavená pevnosť Leopoldov. V dôsledku toho sa stal Hlohovec hromozvodom pre nepriateľské, ba aj priateľské vojská, od ktorých obyvateľstvo trpelo drancovaním, vojnovými požiarimi, nemocami, ktoré cudzí vojaci donášali. Udalosti odohrávajúce sa v obci Sv. Peter sotva niekto zapisoval, a čo o obci vieme je zväčša z informačných zdrojov mesta Hlohovec, ktoré sa viedli na hrade tamojšími pisármi, potom na fare a v kláštore, ktorý pohromy obce najviac spomínal v spisoch svojej bibliotéky. Podľa výpovedí starých Hlohovčanov bol Sv. Peter kedysi väčší ako Hlohovec. Toto tvrdenie presne odôvodniť nevedia. To sa mohlo stať v prípade, že by niektorá pohroma silne postihla Hlohovec a Peterčania by jej nejakou šťastnou náhodou ušli.

Pohromy obce Sv. Peter: Váh, ktorý tak často vplýval na osud Peterčanov pomenovali údajne Rimania, ktorí snád aj založili pôvodný Elentheropolis, ako sa pôvodne Hlohovec alebo jeho hrad volal. Už v latinských spisoch je spomínaná rieka Váh (Vagus fluvius), kde Vagus znamená „bludáž“. Áno, Váh blúdil odjakživa, menil tok, čo malo osudné následky pre obec Sv. Peter. V roku 1783 vo februári nastalo silné oteplenie, ktoré zapríčinilo prudké topenie ľadov a snehov. Váh sa tak rozvodnil, že považské obce boli všetky pod vodou. Hlavné prúdy sa hnali smerom k Hlohovcu, obec Sv. Peter sa ocitla v dravých kalných vodách, ktoré podomleli cintorín a zmietli ho zo zemského povrchu. O tridsať rokov neskôr prišla ešte väčšia povodeň po viacdenných dažďoch. Bolo to 26. augusta 1813, kedy bola celá Lúka a časť Zábrania a celý Peter pod vodou. Pohľad zo Šianca poskytoval žalostný obraz. Vážska rovina sa premenila v more. Šulekovo bolo celé obkľúčené vodou, vyliate boli Madunice, Červeník, Zelenice Horné aj Dolné, Žlkovce, Ratkovce, pevnosť Leopoldov, voda siahala po Bučany, Trakovice. Zahynulo asi 500 ľudí, nehovoriac o obrovských škodách vecných. Obec Sv. Peter úplne zmenila tvar. Časť obce strhli prúdy, zboril sa kostol a fara, ktoré úplne zanikli. Dnes na týchto miestach obce tečie rieka Váh. Sú u nás mnohí občania, ktorí prehlasujú, že základy kostola je pri nízkej vode Váhu dodnes vidno.

Obec okrem povodní trpela aj požiarimi, ktoré mnoho občanov ožobráčili a donútili sa odsťahovať. V bojoch rákociovských zhorel ako Hlohovec s hradom, tak aj Sv. Peter, Verešvár a Bereksek. Pri požiarí 10. apríla 1816 zhorelo 60 domov, v roku 1865 pred Vianocami zhorel skoro celý Peter. Najväčším nešťastím aké nemalo páru v dejinách obce Sv. Peter bol čierny mor, ktorý zúril po tureckých vojnách, t.j. v r. 1705. Tento začal v Hlohovci, kde trval 6 rokov a zomrelo naň 3300 ľudí. V roku 1739 začal zúriť opäť v oboch obciach. V obci Sv. Peter vymreli skoro všetci obyvatelia. Zostali na žive len traja gazdovia. Domy boli prázdne, ulice akoby vymreté. Málokto sa opovážil ubytovať v domoch, kde vymreli majitelia, radšej si stavali nové domy, tvorili sa nové ulice. Až po mesiacoch od utíchnutia moru sa začali prvý odvážliví cudzinci sťahovať do opustených domov. Tretia vlna moru prišla v roku 1830, opäť zúril ako v Hlohovci, tak aj v Petre. 18. marca 1830 bola veľká povodeň a 13. júna toho roku začal mor, ktorý vyhubil 1/3 obyvateľov obce Sv. Peter. V Hlohovci začal zúriť 3. augusta a do 17. septembra tu zomrelo 500 ľudí. Mor 9. októbra prestal.

O tom, že obec Sv. Peter jestvovala už dávno svedčí listina grófký Kláry, vdovy po M. Konthovi z roku 1400, podľa ktorej darovala chudobincu kúpele pri Špitáliku a súčasne zakázala obci Frajštádtu (Hlohovcu) ako aj Sv. Petru stavať akýkoľvek iný kúpeľ pre podnikateľov. Hlohovec mal v týchto rokoch výhodu v podobe výsady slobodného mesta. Zánikom samostatnej obce Sv. Peter bola pôvodná ulica pomenovaná na Peterskú ulicu. Po druhej sv. vojne sa začala stavať aj druhá ulica súbežne s pôvodnou na severnej strane, ktorá vyúsťuje na betónovú hradskej pri Kasárňach. Čoskoro započne výstavba madunickej priehrady a hydrocentrály, upravia sa hrádze Váhu, ktorý dostane nové

riečisko, záplavy Váhu budú už patriť iba spomienkam.

Vo večerných hodinách dňa 19. februára 1953 sa strhol veľký **požiar v továrni na nábytok n.p. Úsvit** pri stanici v Hlohovci. Požiaru napomáhal silný vietor. Aj napriek rýchlemu zásahu požiarnikov z vedľajšej Slovakofarmy sa už nedalo požiar lokalizovať a polovica objektov ľahla popolom. Predpokladaná príčina požiaru bola skrat v starom elektrickom vedení. Riaditeľom podniku bol v tom čase Juraj Kožík z Kľačian. Škoda spôsobená požiarom bola vyčíslená na 6 miliónov Kčs (v starej mene) a bola uhradená Štátnou poisťovňou. Vďaka tomu Úsvit, neskoršie premenovaný na Mier, vo vývoji nezastal.

Aj v tomto roku došlo **k zmene chovancov v zámockej budove**. Štátny ústav pre dievčatá skončil v Hlohovci svoju pôsobnosť a bol presťahovaný. Zo zlikvidovaného ústavu v Jahlovciach boli do Zámku v Hlohovci prelození chlapci hodiaci sa na učenie v praxi. Tak bol založený Koedukačný ústav, ktorý viedol riad. ppor. Morávek. V tom čase patrili, a aj dodnes patria, okolité vinice Štátnym majetkom so sídlom riaditeľstva v Hlohovci, ktoré ich aj obhospodarujú. Pretože Koedukačný ústav podliehal pod Povereníctvo spravodlivosti v Bratislave, vybudovala táto ustanovizeň zo svojho rozpočtu pre zamestnancov ústavu 12 bytový činžiak asi v strede cesty na Zámok na mieste zaniknutého zámockého skleníka.

Výstavba mesta napredovala aj v tomto roku. Do pričlenenej obce Sv. Peter bola pritiahnutá rozhlasová sieť, pretože v tejto obci rozhlasu doteraz nebolo. Odteraz budú aj tunajší občania informovaní hlohovským miestnym rozhlasom tromi amplionmi. Súčasne bol zavedený rozhlas aj do Tehelnej ulice. Inštalačné práce previedol komunálny podnik – Stavebný podnik v Hlohovci. Pretože bytová kríza sa stále zväčšovala, bola započatá **výstavba vojenských činžiakov**. Spočiatku mala budova stáť pri Váhu, potom sa uvažovalo o mieste na Svinnej Hore, nakoniec bolo schválené miesto medzi Štúrovou a Malinovského ulicou, kde doteraz bývali cirkusy, kolotoče a iné atrakcie. Boli tu postavené dve jednoposchodové budovy pre vojenských gážistov miestnej vojenskej posádky, jedna čelne do ulice Malinovského a druhá do Štúrovej ulice. Zostávajúce miesto medzi nimi tvorí rozsiahle nádvorie.

Pri budove bývalého mýta pri moste boli postavené kancelárie a vedľa bol umiestnený sklad Cestnej správy. Taktiež prišlo k úprave cesty od nádražia k Pivovaru (od kasární bola aj vyasfaltovaná). Upravená bola cesta k obytným domom k Slovakofarme. V tomto čase sa robila aj zbierka na plánovaný **pomník na Gottwaldovom námestí**. Táto mala byť pôvodne z farebných kovov, ale pre nedostatok tohto materiálu sa rozhodlo o jej vyhotovení z kameňa. Pomník mal byť poctou osloboditeľom a mal byť odhalený v nasledujúcom roku.

Správa mesta utvorila dohodu s riaditeľstvom Vysokej školy technickej v Bratislave na **vytvorenie projektu ďalších činžiakov** na nábřeží Váhu – pod hlohovskými záhradami. Na stavbu malo ísť ešte v tomto roku jeden a pól milióna korún. Mala sa vystavať časť stavieb pre 96 bytových jednotiek. Toto malo jednak zmierniť bytovú krízu a jednak upraviť zanedbanú časť nábřežia výstavbou sídliska pozostávajúceho z moderných činžiakov, tým aj skrásiť panorámu mesta spoza Váhu.

Hlohovec mal pôvodný cintorín podľa písomnej historickej dokumentácie na terajšom námestí – okolo farského kostola, čo tiež dokazovali vykopávky pri úprave námestia. Nachádzali sa vedľa seba kostry a viaceré krypty sú dodnes pod kostolom. Pôvodný Hlohovec tvorila hlavne terajšia Hlohová ulica a zmiernený cintorín bol mimo mesta i s kostolom. Vystavaním budov v štvorcovom tvare vzniklo terajšie hlavné námestie, ktoré sa stalo centrom obchodu. Vedenie obce už muselo uvažovať o uvoľnení priestranstva na námestí. Rozvíjajúce sa mestečko potrebovalo miesto pre výročné jarmoky (výkladné), rínok, ba aj pre cirkevné zhromaždenia. Tomu bol cintorín pri kostole prekážkou. Navyše kapacita cintorína by už nebola v najbližších rokoch postačujúca. Začalo sa teda

pochovávať východne od mesta na severo-východnom svahu terajšej Svinnej Hory (za Barinou), kde boli občania pochovávaní už od počiatku 18. storočia, kedy zúril v meste i na okolí spomínaný týfus – mor, v 19. storočí hubila ľudí zasa cholera. **Hromadné hroby** sa našli aj pri Špitálíku pri kopaní studne. Na dvore bývalého chudobinca, t.č. domu dôchodcov, podľa výpovede riaditeľa N. Bosáka museli byť zastavené práce kopania studne pre veľké množstvo kostier poliatych vápnom, a to v mieste asi 8 m od severnej steny kostolíka. Neskôr kopanie studne pokračovalo ďalej smerom k záhrade, ale aj na tomto mieste boli práce prerušené pre množstvo kostí. Nakoniec bola studňa vykopaná až pri záhrade, kde hygienik studňu povolil. Žiadny spis mesta pritom nespomína pohrebisko pri Špitálíku. Isto však svedčí o nejakej veľkej pohrome v našom meste.

Cintorín pri farskom kostole bol zrušený uznesením správy mesta a cirkevných úradov v roku 1776. Ďalej sa pochovávalo len na starom cintoríne. V roku 1776 boli zakúpené pozemky pre pohrebisko na vršku bočne od Svinnej Hory, ktorý sa toho času nazýva Kalváriou. Ešte pred vznikom tohto najnovšieho hlohovského cintorína bol vršok nad Pažitou určený na kalváriu, ktorej 14 štácií tvorili kamenné stĺpy a na nich boli vykresané reliéfy jednotlivých zastavení. Korunou tohto vršku sa stala kaplnka zemepánov tých čias u nás. Kaplnka Erdödyovcov bola postavená v roku 1802 a pod ňou boli vykopané rozsiahle krypty pre zomrelých grófov zo Zámku. V roku 1892 kamenné štácie Kalvárie boli vymenené a nahradené 14. kapličkami, ktoré postavili zámožní občania a v nich boli umiestnené altánky – výjavy zastavení. V roku 1953 kompetentní uznali za potrebné rozširujúcemu mestu uvoľniť obvod a starý cintorín, do ktorého sa už dávnejšie nepochovávalo, prikázali zrušiť. Združené služby mesta Hlohovec požiadali o toto miesto s cieľom zriadiť hydinársku farmu a iné staveniská, k čomu ale nedošlo. Miesto bolo pridelené n. p. Zber a spodnú časť použili na stavebné pozemky. Tak zanikol druhý cintorín nášho mesta a za niekoľko rokov mladí občania už nebudú vedieť, že tu bolo slzavé údolie, ktoré je svedkom veľkých pohrôm.

Z príčiny menovej reformy bolo žiadúce, aby rada MNV v Hlohovci v zmysle novej vyhlášky Ministerstva financií schválila **nové poplatky**, z ktorých má mesto plánovaný ročný dôchodok. Po zrelom uvážení boli navrhnuté a tiež aj schválené tieto sadzby pre tržné miesta v Hlohovci: Krátkodobý predaj z auta s nadstavcom – 30 Kčs a bez nadstavca – 10 Kčs, predaj z voza – 10 Kčs, menšie vozíky – 4 Kčs, malé koše – 1 Kčs a väčšie koše – 2 Kčs. Predaj na stoloch do 2 metrov dĺžky – 4 Kčs, nad 2 metre dĺžky – 5 Kčs. Predaj sliepok a zajacov – 1 Kčs za kus, morka – 2 Kčs, krmná hus – 3 Kčs.

Dňa 24. mája toho roku sa začali prevádzať fyzické inventúry vo všetkých obchodoch nášho štátu. Iba potravinárske obchody a pohostinstvá museli naďalej predávať a čakať na ďalšie direktívy svojich podnikových riaditeľstiev. Dňa 31. mája o 17. hodine vyhlásil miestny rozhlas občanom, že vedúca strana a vláda našej republiky sa rozhodla previesť **menovú úpravu** za účelom upevnenia koruny československej. Staré obeživo bude stiahnuté a vymenené v pomere 1:50, s vyňatím bankových vkladov, peňazí národných podnikov a iných verejnoprávnych organizácií. Týmto opatrením boli postihnutí najmä šmelinári a iní špekulanti ako aj občania, ktorí tesaurovali peniaze doma a neuložili si ich v bankách. Dňom 1. júna platila už nová mena a obchody boli naplnené tovarmi, ktoré mohol dostať každý občan za jednotnú cenu a v neobmedzenom množstve. Lístkový systém bol zrušený. Občania vítali tieto opatrenia.

V jarných mesiacoch tohto roka došlo k vystaňovaniu niektorých občanov z mesta do okolitých obcí za účelom uvoľnenia svojich bytov pre vojenských gážistov tunajšej posádky. Vystaňovanie bude len dočasné do doby, kým budú postavené vojenské činžiaky.

Dňom 1. júla bola prevedená reorganizácia Hostiteľského a hospodárskeho kombinátu v Hlohovci. Týmto dňom došlo k ďalšej reorganizácii pohostinstva v celom štáte a hotely, reštaurácie, jedálne ako aj hostince prešli do správy nových národných podnikov. Reštaurácie a jedálne mali podnikové riaditeľstvá v sídlach krajských miest. Tým všetky

miestne hostince, kaviareň, hotel Jeleň prešli z Hostinského a hospodárskeho kombinátu pod podnikové riaditeľstvo Reštaurácií a jedální v Nitre. Spomenutý kombinát zanikol a ostatné sektory prešli do **nového podniku miestneho rázu, tzv. Združených služieb** v rámci Miestneho národného výboru v Hlohovci. Prvým riaditeľom sa stal Štefan Bednárík. Združené služby v tom čase zahŕňajú prevádzkarne: prádelne, čistiarne, barviareň, fotoslužba, kvetinárstvo, kaderníctvo, holičstvo, pohrebnú službu a iné prevádzkarne.

Sklady paliva umiestnené pri železničnej stanici boli **premiestnené**, pretože tunajšie miesto nevyhovovalo. Ako definitívne miesto pre obchod s drevom a uhlím bolo určené miesto na bývalom Jarmočnisku, ktoré poskytovalo po zániku jarmokov dosť miesta a bolo pre tento účel vymedzené a ohradené. Palivo sa istý čas distribuovalo aj v starom majeri pri tamojšej sýpke. Na miesto doterajšieho obchodu s palivom bol umiestnený obchod so stavebným materiálom, ktorý patrí pod Okresné ľudové spotrebné družstvo „Jednota“ v Hlohovci.

V tomto roku prišlo k ďalšej **reorganizácii** pléna **MNV** ku dňu 31. augustu 1953. Doterajšia predsedkyňa MNV Mária Kadlecová sa vzdala svojej funkcie, ktorú vykonávala jeden rok. Funkciu skončili tiež vedúci IV. referátu, VIII. referátu a X. referátu. Tiež skončilo viac členov pléna. Za nového predsedu MNV bol zvolený Adamka Štefan, ktorý dňa 1. septembra po zložení sľubu ihneď prevzal funkciu. Prišlo aj k zmene funkcie tajomníka Miestneho národného výboru, ktorú prevzal Michal Peresléný.

V tomto roku bola zahájená výstavba nových, moderných objektov továrne na sviečky, po znárodnení premenovanej na národný podnik **Kozmetika**. Podnik začal so svojou činnosťou v roku 1921. Výrobňa bola najskôr pri Váhu, neskôr v hornom majeri v budove bývalej sýpky. Výroba bola sezónna. V roku 1949 bol podnik znárodnený. V roku 1951 sa začali stavať nové prevádzkové priestory na mieste starej sýpky pre podnik. Taktiež bol postavený 30 metrov vysoký komín z tehál.

Po zavedení jednotných nových cien **dobavy** miestnych poľnohospodárov **ochabli**. Roľníci si neuvedomovali, že voľný trh je tiež závislý na rastlinnej a živočíšnej výrobe, a to predovšetkým u nás a nie je možné rastúci dopyt uspokojiť bez zvýšeného úsilia na zabezpečení dobavok. Začala sa aktívna propagácia. Nastali tiež rozpory pri dobavkách mlieka, ktoré nevykazovalo požadovanú tučnosť. Zistilo sa, že niektorí roľníci prilievajú do mlieka vodu, aby tak ľahšie splnili predpísané množstvá.

V tomto roku bolo v Hlohovci uzavretých 94 sobášov, narodilo sa 222 žijúcich detí (108 chlapcov a 114 dievčat), zomrelo 63 ľudí (z toho 30 žien a 33 mužov).

Rok 1954

V Hlohovci vznikol **astronomický krúžok**, ktorý ihneď začal so svojou činnosťou. Jeho cieľom bolo vybudovať pri Slovakofarme ľudovú hviezdáreň, čím sa môže málokteré mesto pochváliť.

Zakladajúca schôdzka sa uskutočnila dňa 10. februára t. r. v spoločenskej miestnosti budovy n. p. Slovakofarmy v Hlohovci. Zápis o schôdzi spomína, že úlohou krúžku bude rozširovanie materialistického svetonázoru, pozorovanie nebeských telies, zriadenie a vedenie hviezdárne, zaznamenávanie pozorovaní a evidencia budúcich umelých satelitov zeme, ktoré už nedajú na seba dlho čakať. Zo závodného klubu ROH boli na prvej schôdzke prítomní dr. Csere, dr. inž. Pátek, inž. Debják, dr. Chrenko, Janega Ján a František Mutkovič. Z činnosti krúžku pripomínam odborné pozorovanie príslušníkov krúžku a závodu dňa 30. júna 1954, kedy bolo čiastočné zatmenie slnka. Zakrytie slnečného kotúča bolo viditeľné i v našom meste, maximum o 14. hodine. Členovia krúžku po prvý krát prakticky pozorovali úkaz ďalekohľadom. Slnečný kotúč bol mesiacom zakrytý na 83,3 %. Členovia krúžku použili ďalekohľad s refraktorom o priemere 10 cm a úkaz aj fotografovali, o čom svedčí dokumentácia Ľudovej hviezdárne. Neuskutočnilo sa pozorovanie čiastočného zatmenia mesiaca dňa 15. júla 1954 pre oblačnosť. Dňa 15.

augusta t.r. išli členovia astronomického krúžku do parku na Gottwaldovom námestí, kde prednášali o Mesiaci, ktorý práve vychádzal, asi 120 ľuďom. Mnohí občania mali možnosť hľadieť na Mesiac a hviezdy hvezdárskym ďalekohľadom. Pozorovanie trvalo dlho do noci.

Stará poschodová budova **ľudového súdu** a prokuratúry v Hlohovci, ktorá bola v správe MNV v Hlohovci prešla dňa 5. januára 1954 do správy Ministerstva spravodlivosti. Do jeho správy prešla aj vedľajšia budova (väznica) s dvorom aj so záhradou.

Ešte donedávna pokračoval jarok oddeľujúci domy Podzámskej ulice od Zámockej záhrady až k pozemkom u Sv. Jána, v dôsledku čoho pretínal hradskú z Hlohovca do Bojničiek. Ponad jarok bol preto oddávna postavený drevený most. Aby most nemusel byť veľký, bol vyhotovený v mieste najzúženejšieho jarku čím sa stalo, že **cesta od Urbánka** sa pri vchode do Zámockého parku lomila do prava na most a prejdúc po ňom sa znova pred sochou sv. Jána zatočila späť do ľava do Podzámskej ulice. Vznikala tým **nebezpečná zatáčka**, ktorá si vyžiadala niekoľko ľudských obetí. Most bol preto zrušený a pre dažďovú vodu boli do jarku vložené cementové rúry odvádzajúce dažďovú vodu od Balatóna pod cestou do jarku a stadiaľ do Váhu. Jarok bol postupne navázaný a cesta sa postupne vyrovnávala až na úroveň brány do Zámockej záhrady. V týchto dobách sa začínali domy stavať už aj smerom južným t. j. k Urbánku. V Hlohovci zostane už iba jedna zatáčka smrti, a to pri Mýte, kde sa cesta prudko zatáča na most, kde už celé desiatky hlavne mladých občanov skončilo nedobrovoľne svoje životy. Vybudovaním nového mosta, ktorý je už v pláne, bude aj toto žriedlo nešťastí celkom obmedzené.

Vyrubovanie, evidencia, **vyberanie domovej dane** prešlo v tomto roku z finančného referátu Okresného národného výboru v Hlohovci do kompetencie finančného referátu Miestneho národného výboru v Hlohovci. Celá vyrubená domová daň bude patriť do príjmov mesta, v dôsledku čoho si orgány mesta budú domovú daň a s ňou spojenú agendu sami spravovať.

Novostavba telovýchovného strediska sa v tomto roku odovzdala podľa dohody priamemu investorovi Slovakofarme, n.p. v Hlohovci. Dôvodom bolo to, že menovaný podnik má dostatok zdrojov na vybudovanie telovýchovného strediska a veľkú možnosť rozvoja zjednotenej telovýchovy v našom meste.

MNV zaistil už v minulom roku stavebné pozemky. **Stavebných povolení** bolo vydaných 52 a taktiež toľko bytov bolo daných v minulých rokoch do používania. V tomto sú zahrnuté aj byty v činžiakoch Slovakofarmy a v budove Štátneho ústavu pre mladistvých v Zámockej záhrade. V tomto roku bude vydaných asi 31 stavebných pozemkov pre individuálnu výstavbu, a to v priestore Svinnej Hory, kde je už niekoľko domov postavených. Tieto počty však nestačia kryť stále rastúci dopyt po bytoch. Bytovú situáciu zhoršuje aj asanácia starých, neobývatelných domov. Má prísť k odstráneniu domov na mieste stavby nového mosta, ktorý je plánovaný v mieste južnej časti hlohovských záhrad za Domom dôchodcov, kade naň pôjde cesta z námestia.

V budove detských jasí bola zriadená poradňa pre matky. Druhou významnou vymoženosťou je **pôrodnica**, ktorá je zriadená v dome bývalej Nemocenskej poisťovne, v ktorej bol doteraz Okresný ústav národného zdravia. Pôrodnica bude v dvojposchodovej budove, ktorá je samostatne obklopená záhradou.

V našom štáte **vzrástla potreba** výmery na sejbu **cukrovej repy** v dôsledku rozvíjajúceho sa cukrovárskeho priemyslu. Preto sa pristúpilo k propagácii a presvedčovaniu roľníkov.

Starý **poštový úrad** v Stalinovej ulici nevyhovoval pre rozvíjajúci sa Hlohovec. Uvažovalo sa už dlhšie o stavbe novej, modernej budovy, kde by bola už nová automatická telefónna centrála. Vyhliadnuté a schválené bolo miesto v Ulici národného povstania (Kovarskej) na mieste domov Babothyovej a Martinku, kde tohto roku stavba začala.

Dňa 16. mája t.r. sa konali **voľby do Miestneho národného výboru**.

V týchto dňoch bol podpísaný orgánmi Miestneho národného výboru návrh na zriadenie

stavebného zariadenia pre výstavbu kanalizácie v priestore pri Váhu na parcele číslo 1409, a to pozdĺž rieky Váhu v rozlohe 3200 štvorcových metrov. Dielo tejto novej kanalizácie prevedie národný podnik Vodostav Hlohovec.

Bývalí obuvníci nášho mesta si založili družstvo, ktoré malo mať spoločnú výrobu obuvi (**Vzorobuv**). Výroba, sklad a administratíva majú byť podľa vyhotovených plánov v jednej štvorcovej, jednoposchodovej, **novovystavanej budove**. Pre zmienenú stavbu družstvo dostalo primerané miesto na bývalom jarmočniku v tesnej blízkosti národného podniku Kozmetika, čím sa tiež prispelo k výstavbe výrobných stredísk nášho mesta a tiež k zlepšeniu vzhľadu tejto časti mesta.

V tomto roku bola **dokončená stavba** budovy Československej automobilovej dopravy, riaditeľstva v Hlohovci pri Váhu v dolnej časti.

Pri príležitosti štátneho sviatku započatia Slovenského národného povstania pred 10. rokmi bola odhalená **socha na počesť osloboditeľov** na Gottwaldovom námestí. Postavená bola zo zbierok našich občanov. Socha je na bývalom mieste sochy Štefánika.

Stavba 66. bytových jednotiek, márnice, kanalizácie a trafostanice nepokračovala pre nedostatok stavebného materiálu podľa plánu. Vyhotovený bol **podrobný plán pre stavby ciest** v ulici Rázusovej, Bernolákovej, Radlinskej, Hurbanovej, Hlohovej a Družstevnej, pre dokončenie ulice od Slovakofarmy po ulicu Svätopeterskú, pre Novú štvrť pod Kamennou horou, pre ulice Zábranie, Závalie a Svinnú Horu. Výstavba spomenutých ulíc má byť dokončená do r. 1960. V tomto čase má byť zapojená verejná vodovodná studňa na vodovodný hydrant. Výstavba mala mnohé vážne prekážky.

Dňom 14. júnom tohto roku boli **zrušené referáty na MNV** v Hlohovci, pretože podľa nového zákona obec patrí do IV. kategórie, a ako taká bude mať na miesto referátov odbory. Vedúci každého odboru bude mať rozhodujúcu právomoc a bude za odbor plne zodpovedný.

V tomto čase bol umiestnený **Okresný dom osvet** na poschodie hotela Jeleň na námestí v Hlohovci, kde bola umiestnená kancelária pre riaditeľa, účtovníka a ostatných osvetových pracovníkov poverených osvetovou činnosťou v celom našom okrese. K dispozícii boli 4 menšie miestnosti a tiež malá sála hotela. Na prvom poschodí bola tiež úseková učtáreň n. p., reštaurácie a jedálne pre závody, pohostinstvo mesta Hlohovec a Leopoldova, ktoré patria do obvodu podnikového riaditeľstva v Nitre. Osveta mala k dispozícii aj hlavnú (reprezentačnú) sálu pre prednášky alebo pohovory s občanmi. Inak bola hlavná sála každú sobotu a nedeľu počas zimných mesiacov používaná na poriadanie tanečných zábav, resp. iných podujatí. Využívanie hotela Jeleň na vyššie uvedené účely spôsobilo nedostatok hotelových prenajímacích izieb (sotva 5).

Z Gottwaldovho námestia viedla úzka **ulička** smerom k starej škole, a to medzi prechodovým domom Štefanku a domom, kde je jedna z prevádzkarní Združených služieb mesta Hlohovec. Táto ulička bola **zrušená**.

Jarok pozdĺž telovýchovného ihriska už nebol používaný pre odvádzanie odpadu z Pivovaru, pretože bol zriadený podzemný odvodový kanál. Starý kanál silne zapáchal a bol preto **zrušený**.

Dňa 26. mája 1954 o 16. hodine zasadalo plénum MNV a za prítomnosti predsedu ONV s. Vlnku Aladára bola prevedená **voľba predsedu MNV a ďalších 8. členov rady MNV**. Jednohlasne bol zvolený za predsedu MNV doterajší predseda s. Adamko Štefan, za jeho zástupcu – námestníka Sedláček Michal, za tajomníka Rudolf Hrivnák, ďalší členovia rady Pavol Moravanský, Ján Smieško, Martin Turan, Anna Habarová, Emil Kopaj a František Zachar. Všetci zložili sľub. Ďalej boli zvolené nasledovné komisie: Pôdohospodárska komisia miestneho hospodárstva, Finančno-rozpočtová komisia pre školstvo a kultúru, Komisia nábory pracovných síl, Komisia pre výstavbu obce, Komisia priemyslu, Zdravotná komisia, Plánovacia komisia a Komisia bytová, ďalej Komisia pre sociálne zabezpečenie, Komisia obchodu a Komisia pre telovýchovu a šport. Týmto bol program skončený.

Dňa 17. júla t.r. bolo schválené **premenovanie Legionárskej ulice** na ulicu Partizánsku. Táto ulica bola kedysi pomenovaná ako Panšula, čo je z nemeckého Baum Schule – stromová škôlka. Pred storočiami v týchto miestach bola záhrada, v ktorej sa pestovali stromky ovocné a tiež okrasné.

V tomto roku bol znížený stav stálych platených požiarnikov na troch. Bola zvolená nová predsedníčka výboru žien Anna Gubalová. Riaditeľom Združených služieb sa stal Štefan Bednárík.

Manželstvo uzavrelo 91 dvojíc, narodilo sa 240 detí a zomrelo 104 ľudí.

Rok 1955

Tento rok sa bude oslavovať 10. výročie oslobodenia. Výročie pripadne na prvý deň druhého štvrťročia. V tomto období sa v našom meste mnoho pozmenilo a vybudovalo. Ani ďalšie obdobia nebudú skúpejšie a významnejšie udalosti uvediem stručne v tejto knihe.

Okresný dom pionierov v Hlohovci sa nachádza na Podzámskej ulici. K dispozícii má päť miestností, kde bývajú pionierske krúžky. Z radov žiakov sa tvorí miestna organizácia pionierov. Sú to chlapci, ktorí po prijatí obdržia červené šatky, nakoľko predtým zložili sľub. V spomenutom dome sa denne schádzajú, kde sú usmerňovaní pracovníkmi – učiteľmi. Tí, ktorí sa dali do krúžku fotoamatérov majú k dispozícii kvalitné fotoaparáty, zväčšováky a iné odborné pomôcky. Pionieri dochádzajú v čase mimoškolského vyučovania a nadobúdajú tu rôzne poznatky. Jednak sa môžu venovať hram, zábave, svoje vedomosti rozširujú čítaním kníh a brožúr. Neskôr bude toto stredisko premiestnené do budovy bývalého Robotníckeho domu v Radlinského ulici.

V tomto roku bude u nás **okresná spartakiáda**, na ktorú začnú prípravy už od počiatku roka. Všetka činnosť spojená s prípravami ako aj s uskutočnením spomenutej akcie je zverená komisii pre telovýchovu a šport, ktorá po prvý krát zasadne už 29. januára t.r., aby sa prejednal postup týkajúci sa tohto podujatia. Členovia spolkov a masových organizácií prevedú nábor zo svojich členov k nácviu spartakiády, nad ktorou prevzal záštitu sám predseda ONV s. Vluka. Do tejto akcie bol zainteresovaný „Sokol“, zväzáci, školy ba aj vojaci. Po skončení okresných a krajských spartakiád bude v Prahe I. Celoštátna spartakiáda, kde sa zúčastnia aj mnohí cvičenci nášho mesta.

V týchto časoch prišlo k **premiestneniu finančného odboru** Rady ONV v Hlohovci do budovy Okresného národného výboru na námestie. Doteraz bol umiestnený v budove bývalého Daňového úradu v Stalinovej ulici. Daňový a Dôchodkový kontrolný úrad bol čo do osadenstva zlúčený do finančného referátu a tento bol pripojený k polit. úradu rady ONV v Hlohovci, ktorý dane predpisoval, evidoval a vymáhal. Úradovne verejnej bezpečnosti v Hlohovci boli pôvodne umiestnené na druhom poschodí budovy ONV, odkiaľ boli presťahované do budovy bývalého Daňového úradu, tým si vlastne pôsobiská vymenili s finančným odborom a verejná bezpečnosť (ku ktorej patrila aj dopravný referát) bola umiestnená samostatne.

V Hlohovci bola utvorená **poľovnícka spoločnosť** pri Miestnom národnom výbore.

Starý **kláštorový múr**, ktorý tvoril ohradu zo západnej a severnej strany kláštornej záhrady v tomto roku musel byť zbúraný. V jednej časti sa sám zboril a bola otázka času, kedy budú padať ďalšie jeho časti. Tento historický múr bol v minulosti symbolom kláštornej uzavrenosti, aby sa príslušníci rádu nestýkali s verejnosťou s výnimkou povinných akcií. Nový múr bude cementový iba zo strany od Váhu, inak bude záhrada ohraničená plotom s betónovými stĺpmi a drôtenným pletivom. Spomenutá budova bola pred štyrmi rokmi prevzatá Okresnou vojenskou správou. Celý objekt bývalého kláštora je opradený povestami. Napr. pri kopaní základov školy v záhrade kláštora boli nájdené mnohopočetné kostry, čo svedčí o masovom hrobe. Tiež sú pod chrámom hrobky a chodby. Zmienku zasluhujú i pivnice, ktoré zabezpečovali ochranu ešte počas frontových operácií II. svetovej vojny a u nás hlavne v marci 1945. Pôvodný najstarší Hlohovec sa

rozprestieral medzi terajším farským kostolom a v 15. storočí postaveným kláštorom, ktorý bol vtedy von z mesta. Ulice Hlohová a Stalinova (bývalá Nová ulica), ďalej terajšia Malinovského (bývalá Nemecká) neboli tak dlhé ako dnes, Nemecká siahala k dnešnej Kamennej škole. Neskôr sa začali domy stavať na Zábraní (snaha spojiť Frašták so Sv. Petrom) vedľa hlavnej cesty, čím vznikla Kovarská ulica, ďalej smerom na zámok (Podzámska ulica) a tiež aj Závaly. Kláštor vznikol v dobe husitských vojen a teda múr mohol mať aj obranný charakter. Nový múr bol postavený bližšie k budove kláštora, čím sa čiastočne rozšírila ulica Zábranie.

Kamenný múr okolo farského kostola, ktorý bol postavený husitským vojskom po dobytí Hlohovca v XV. storočí mal iba obranný charakter (zrejme išlo viac o obranu husitskej posádky ako chrámu). Veža slúžila husitom ako dobrá pozorovateľňa, mohli kontrolovať cesty k mostu a most vôbec. Po odchode husitov múr okolo kostola zostal a tvoril ohradu cintorína.

Tak ako predošlé roky, aj v tomto roku sa usporiada **akcia jarného upratovania**. Akcia je záležitosťou Miestnej jednoty čsl. požiarneho zboru a domových protipožiarových hliadok ako aj výboru Miestnej jednoty.

V rámci **akcie zveľad'ovania miest a obcí** bola na deň 20. marca oznámená akcia, do ktorej boli zainteresované všetky závody a podniky v Hlohovci. Od ranných hodín bolo v tento deň vidno po uliciach mesta prevádzať zamestnancov rôznych podnikov čistenie, zametanie a odvážanie smetia. Boli vyčistené zelené plochy, parkoviská, cintorín. Do akcie sa zapojili aj miestni roľníci so svojimi povozmi, ktorými odvážali kamene, smetie a iné nečistoty. Organizácia práce bola usmerňovaná prostredníctvom miestneho rozhlasu, ktorý vysielal aj hudobné reprodukcie z platní venované najlepším pracovníkom a kolektívom tejto akcie.

Aj tento rok bola nacvičovaná **spartakiáda**. Bola prevádzaná úprava ihriska, na ktorom sa bude konať okresná spartakiáda v Hlohovci.

Na Gottwaldovom námestí pribudla ďalšia socha. Išlo o **sochu vinárky** z pieskovcového kameňa, životnej veľkosti znázorňujúca dievča presýpajúce naoberané hrozná. Socha je na 1 meter vysokom podstavci a bola umiestnená v parku na mieste pred bývalým malým rínom. Predtým tu bol kamenný kalich, ktorý sa sem nehodil a bude premiestnený na iné miesto. Na námestí teraz boli 4 sochy (z toho 2 náboženské), tesne pri kostole bolo päť náboženských sôch.

V Hlohovci sa v týchto časoch začalo **úradné spresňovanie pôdy**, k čomu dal podnet pôdohospodársky odbor rady Miestneho národného výboru. Doteraz sa vyskytujú veľké nezrovnalosti v tomto smere, nakoľko v skutočnosti je obhospodarovanej pôdy viac ako vykazuje evidencia, ktorá je podkladom pre predpis dodávok. Je zapísaných mnoho viníc, ktoré už dávnejšie vypadli, v evidencii majú niektorí zapísané role, hoci v skutočnosti sa z nich medzičasom stali vinice. K nezrovnalostiam prišlo pre odovzdávanie nesprávnych údajov zo strany roľníkov, ktorí platili od pozemkov daň podľa výmery. Pri zmene zákona o dani pôdohospodárskej sa od viníc začalo platiť až desaťnásobne viac, čo viedlo k ich zatajovaniu. Predtým sa platila daň z vína, ktoré sa po pivniciach kontrolovalo, a preto ohlasovaniu zmeny porastu a zmeny obrábateľa nebola venovaná pozornosť.

Vedľa budovy Miestneho národného výboru v Hlohovci na Gottwaldovom námestí v dome Blaškoviča Milana je umiestnený na prvom poschodí **úrad geodézie a kartografie**. Jeho úlohou je hospodárska a technická úprava pôdy a spresnenie evidencie podľa skutočných rozmerov a užívateľov pôdy. Sú zhotovované mapy chotárov prihliadajúce k zmenám, ktoré nastali v jednotlivých obciach vytvorením jednotných roľníckych družstiev.

Obecní hájníci, ktorí sú určení na stráženie úrody v našom chotári prešli dňom 1. novembra 1955 do Urbariátu. V minulých rokoch zamestnávalo mesto niekoľko poľných strážnikov. Miestni roľníci museli mestu za to platiť hájnicku dávku. Na hájnikov dochádzajú sťažnosti, že si neplnia riadne svoje povinnosti, a že sa úroda z poľa stráca. Niektorí hájníci boli preto vymenení. Okrem poľných hájnikov malo mesto donedávna aj

hájskych strážnikov, lebo do Urbariátu patrí spoločný les a tiež pasienky.

Družstevný veľkoobchod s odevným tovarom mal pridelené priestory na vybudovanie skladov na Pažiti na priestranstve bývalého jarmočniska v rozlohe 6533 štvorcových metrov. Vybudovanie veľkých textilných skladom zabezpečilo udržanie **krajského skladu** závodu v Hlohovci. Riaditeľom družstevného veľkoobchodu s odevným tovarom je A. Vykopál.

Prevedená bola kolaudácia 66. bytových jednotiek.

Dňa 15. novembra t.r. prešla cez Hlohovec hviezdicová **štafeta** (južná vetva), ktorá niesla pozdrav sovietskemu ľudu. Mesto bolo vyzdobené a obyvateľstvo sa zhromaždilo vo veľkom počte na námestí a ceste kade prechádzala, aby sa pripojilo k nesenému pozdravu.

V jeseni tohto roku sa vedenie mesta zaoberalo otázkou zriadenia letného divadla t.j. amfiteátra a sezónnych zábavných zariadení v Zámockej záhrade. Za týmto účelom sa začal t.r. upravovať terén v Zámockej záhrade. Poniže amfiteátra bude tzv. Dom parku kultúry a oddychu. Upraví sa celý park. Úprava a vybudovanie zmienených objektov potrvá najmenej 2 roky a bude prevádzané svojpomocou občanov v rámci akcie „Z“. Mesto potrebovalo také prostredie, kde občania mohli počas letných mesiacov tráviť voľné chvíle tak na predstaveniach v otvorenom prírodnom divadle, ako aj posedením pri hudbe a zúčastniť sa tanečných zábav. V minulosti mal Hlohovec záhradné reštaurácie, kde sa vo voľnom čase schádzala mládež a dospelí. Tak to bývalo na Balatóne, zábavy na tomto mieste však boli majiteľom zrušené ešte v roku 1942. Ďalším takýmto miestom bola záhradná reštaurácia pri Váhu v Petre.

Na počesť 10. výročia oslobodenia našej domoviny boli prijaté záväzky v našich závodoch a inštitúciách, ktoré sa zamerali na zvýšenie produktivity ako po stránke kvalitatívnej, tak aj po stránke kvantitatívnej, na zvýšenie plnenia dodávok a zveľadenie mesta.

V tomto roku prebiehal u nás nábor pracovných síl do Pohraničia. Narodilo sa 812 detí. Uzavretých sobášov bolo 115, zosnulo 89 občanov.

Rok 1956

Tento rok započal v znamení **II. päťročnice**, v ktorej má náš štát nadobudnúť charakter socialistického zriadenia. Má priniesť nášmu mestu ďalšie hospodárske a kultúrne zlepšenia, neustály rast životnej úrovne. V tomto roku započne kolektívne hospodárenie aj v našom meste, čo bude platformou pre budúce celoobecné jednotné roľnícke družstvo v Hlohovci. Poľnohospodárskej pôdy stále ubúda v dôsledku rozširujúcich sa závodov, výstavbou činžiakov a obytných rodinných domov, hlavne za stanicou, kde vznikli nové ulice, závody ako napr. n.p. Mier, družstvo Lubonas, v III. päťročnici tu bude n.p. Drôtovňa. Úbytky pôdy sa musia nahradiť. Súkromne hospodáriaci roľníci prevádzajú zväčša zaostalé obrábanie pôdy a dosahujú nízke hektárové výnosy. Navyše neplnia riadne svoje dodávkové povinnosti voči štátu. Preto je rastúci tlak na vytvorenie podmienok k urýchlenému zakladaniu jednotných roľníckych družstiev v celom štáte. Do konca druhej päťročnice musí byť 90 % pôdy v socialistickom sektore. V Hlohovci bol vytvorený prípravný výbor už pred 5. rokmi, ale k založeniu doteraz nedošlo.

Občania kládli neustále požiadavky vedeniu **Združených služieb** pri MNV v Hlohovci na **rozšírenie jeho činnosti** pri poskytovaní služieb verejnosti. Požadovaný bol rozvoz paliva, pretože súkromní povozníci žiadali vysoké odmeny, ďalej sa žiadalo pílenie dreva po domoch, tiež sa nedostávalo možnosti poskytnutia prepravy osôb automobilmi. V dôsledku toho si Združené služby zakúpili dva osobné automobily.

Zo strany občanov, závodov, škôl a iných ustanovizní boli požiadavky na poskytovanie smetných nádob pre **odvoz smetí** prostredníctvom Združených služieb. Kvôli tomu bol zakúpený motorový voz značky Kuka (zakúpený z rozpočtu KNV v Nitre za 70 520 Kčs),

aký sme doteraz videli iba vo väčších mestách. Tento sa nezaobíde bez k nemu určených smetných plechových nádob, ktoré musia byť prepožičané uchádzačom na odvoz smetí v požadovanom počte. Bolo objednaných 1000 ks cínových smetných nádob v náklade 93 000 Kčs.

Postavenie **televízneho vysieláča** v Bratislave umožnilo prijímanie televízneho signálu aj v našom meste. Najmenší aparát s anténou stál do 3 000 Kčs, najväčší do 5 000 Kčs. Prvý televízny prijímač v našom meste mal Chmelár Ľudovít v Ulici národného povstania, druhý Dr. Nagy. Kvôli rozšíreniu okruhu vysielania bola zriadená v Hlohovci na Zámku retranslačná stanica.

Z iniciatívy výboru žien pri MNV v Hlohovci boli položené **základy** menšinového **jednotného roľníckeho družstva** v našom meste. Predsedkyňou bola zvolená Vybíralová Mária. Takmer všetky členky Výboru žien sa stali členkami JRD. S pomocou funkcionárov MNV boli vytvorené podmienky na započatie činnosti, a to určenie administratívneho ako aj vývojového strediska, čo je prvou podmienkou k započatiu existencie družstva. Pretože družstvo malo iba ženské sily, nemohlo zdarne postupovať vo vytýčenom celi. Bolo potrebné získať do družstva výkonných roľníkov. Spočiatku sa život sústreďoval v kancelárii JRD, ktorá bola zriadená v budove MNV na prízemí. Neskôr boli družstvu bezplatne uvoľnené priestory pri Váhu tzv. Šopa. Nachádzali sa tu maštale, chlievy, sklady, rozsiahle nádvorie a budovy pre kanceláriu. Sťahovanie správy do týchto priestorov má prebehnúť začiatkom budúceho roka. Mladé družstvo dostalo k dispozícii pasienky pod Šomodou. Prvá poľnohospodárska pôda, ktorú družstvo dostalo boli bývalé farské pozemky – vinice pri Balatóne a na Šomodi. Na Balatóne získalo naše JRD veľkú budovu s rozsiahlou pivnicou. K budove sa druží veľká miestnosť – bývalá tanečná miestnosť, vhodná pre sklady, ďalej staviská, maštal, chlievy a šopy. Pretože objekt viníc s budovami je ohraničený plotom, hodí sa tunajšie miesto pre chov hydiny a pod. Spomenutá pivnica sa tiahne z hlavnej budovy do brehu a počas fronty slúžila ako úkryt mnohým občanom.

V týchto časoch bol **zlikvidovaný Vinohradnícky spolok** v Hlohovci, ktorý postupom času strácal na význame.

Rôzne zmeny v hornej časti **zámockého parku** boli už spomínané v minulých rokoch. Táto časť je pod správou Domu výchovy mládeže. Spodná časť je od prechodu fronty sprístupnená verejnosti. Slúži na odpočinok, prechádzky, v lete sú tu slávnosti, napr. dožinky a pod. Táto časť už dlhšie pustla a bolo na čase previesť úpravu ciest, plota, vybudovať priestory pre posedenie a občerstvenie, zriadiť detské ihrisko, vybudovať objekt pre hudbu a tanec s bufetom – výčapom. Od začiatku roku sa v parku sústreďovali rôzne brigády podnikov, závodov, úradov, aby v rámci vyššie spomenutej akcie bola zrealizovaná výstavba prírodného divadla v čo najkratšom čase. Jeho kapacita bude 3000 ľudí. Spodná časť Zámockej záhrady sa tak pomenovala na Park kultúry a oddychu. Boli prevedené úpravy umelého jazera na mieste bývalých grófskych rybníkov. Na vyvýšenom pódiu je miesto pre hudobné vystúpenia. Časť vybudovaného priestoru bude krytá strechou. Dňa 5. júla t.r. bol slávnostne otvorený amfiteáter.

Na severovýchodnej strane cintorína na voľnom priestore vedľa záhrad bola začatá pred pár rokmi výstavba budovy pre vystieranie zosnulých ako aj pitevňa. Budova **Domu smútku** je štvorcového tvaru a je moderne vybavená. Pred budovou sú zasadené topole. Vedľa bude budova pre kvetinárstvo. Hlohovec doteraz nemal samostatnú márnicu. Židovský cintorín má vlastnú miestnosť. Telá zosnulých museli byť do pohrebu ponechávané v domoch a v prípade, že pozostalí nemali miesta vo svojich bytoch, museli si zomrelého za poplatok uložiť do pohrebu v kaplnke sv. Anny na námestí, neskôr v Špitáliku vedľa Domu dôchodcov. Stavba márnice je prevádzaná v rámci akcie „Z“ t.j. svojpomocnými brigádami.

Už v minulých rokoch bola blízko Hlohovca plánovaná veľká **priehrada** na Váhu pri Maduniciach, ktorej turbíny budú vyrábať lacnú elektrickú energiu. Slávnostné zahájenie tohto mohutného vodného diela bolo započaté dňa 28. apríla 1956. Stavba má byť

dokončená do piatich rokov. Úprava riečiska Váhu bude prevedená až po železničné mosty, čím zanikne viac ramien Váhu a ten dostane tak nové koryto.

Na pozemkoch vedľa železničnej trate pri Slovakofarme bolo prevedené vytýčenie obvodu novej továrne – hutného závodu Drôtovne. Zabraté pozemky budú vykúpené.

V tomto roku sa má previesť v rámci akcie „M“ generálna **oprava ďalšej ulice** – Podzámskej ulice. Mesto má zaistiť na túto úpravu sumu 172 000 Kčs, na Družstevnú ulicu 60 000 Kčs a na Rázusovu 10 000 Kčs. Na amfiteáter je určený a zaistený obnos 35 000 Kčs.

Časť priestoru bývalého Jarmočniska bola okrášlená novopostavenou budovou obuvníckeho družstva **Vzorobuv** v Hlohovci. Stavba je na pozemkoch vedľa továrne n. p. Kozmetika.

Druhým družstevným novým podnikom v Hlohovci je **Lubonas**. Tento spracováva drevo.

V tomto roku sa renovovali niektoré obecné budovy.

Rastúca návštevnosť Zámockej záhrady vyvolala potrebu vymenovania **stáleho strážnika parku**, nakoľko mnoho cenných stromov bolo zničených nesvedomitými a nevedomými občanmi, ktorí ich vyrúbali a drevo z nich odniesli. Tento mal ochraňovať jednak porast a jednak vybudované zariadenia. V rámci zveľaďovania parku a zámockých budov započne plánovaná adaptácia a oprava Empírového divadla a hornej časti parku v blízkosti zámku, ktoré je jedinečnou pamiatkou na Slovensku.

Vedenie **Telocvičnej jednoty Sokol** t.r. na jar navrhlo rade MNV v Hlohovci, aby budovu ich sídla, sídlo bývalého Okresného úradu (do r. 1929), v Ulici národného povstania prevzala Domová správa, pretože budova vyžaduje adaptáciu, ktorú môže realizovať iba Domová správa a to z obecného rozpočtu. Táto budova má veľkú miestnosť, v ktorej boli do r. 1930 poriadané tanečné zábavy. Budova mala zostať naďalej v držbe Sokola.

V spodnej časti **Zámockej záhrady** bol vybudovaný predajný stánok Jednoty, ľudového spotrebného družstva v Hlohovci. Predávali sa tu nápoje, ba aj studené jedlá. Za poskytnutie bufetu a okolitých záhradných stolov a stoličiek bude Jednota mestu platiť nájomné. Druhý výčap patrí pod vedenie hotela Jeleň.

V nedeľu dňa 16. septembra t.r. o 10. hodine dopoludnia bola odovzdaná do verejného používania **novostavba Okresného poštového úradu v Hlohovci**. Táto budova je rožná, poschodová v prostriedku Ulice národného povstania. V budove sa toho času montuje automatická telefónna ústredňa, ktorá bude dokončená až v budúcom roku, doteraz bola iba ručná prepínacia ústredňa.

V novembri prišlo k zmenám funkcionárov na MNV v Hlohovci. V tomto roku zasadala rada MNV 22 krát a prijala 162 uznesení. Plénum MNV zasadalo 6 krát. Dňom 1. novembra 1955 prevzal činnosť poľných hájnikov Urbariát, dá sa však očakávať, že aj Urbariát prejde do držby založeného JRD po jeho rozšírení. V meste sa narodilo 818 detí, z nich mestu Hlohovec pribudlo asi 235 občanov. Viac ako 2/3 z nich sa narodilo v novozriadenej pôrodnici, zomrelo 89 ľudí. Sobášov bolo 89.

Rok 1957

Tento rok prebiehal v znamení zveľaďovania a rozširovania mesta výstavbou nových ulíc, činžiakov, dokončovania a vyhotovovania kultúrnych stánkov v Zámockej záhrade, rozširovania členskej základne Jednotného roľníckeho družstva.

V januári minulého roka v susednom Maďarsku rozpútali nepriateľské organizácie kontrarevolúciu, ktorá za krátky čas stroskotala a iniciátori ušli na západ. Tieto udalosti si vyžiadali veľa ľudských obetí, narobilo sa mnoho škôd na obytných a verejných budovách a to najmä v Budapešti. V snahe pomôcť susednému Maďarsku bol vytvorený u nás tzv. **Fond solidarity**, aby sme z dobrovoľných príspevkov našich občanov peňažnými a inými

darmi prispeli k zlepšeniu finančnej situácie maďarským občanom, aby sa čo najskôr odstránili škody a život ľudovodemokratického Maďarska sa dostal zasa do normálnych kolají. Nášmu okresu bol predurčený okres Kunhedeš v Maďarsku a na tento sa zamerala pomoc nášho mesta, ba aj ostatných obcí okresu. Zbierky začali v podnikoch, závodoch a v súkromných domoch, keďže pôvodná akcia nevyznela v žiadanej miere a podporu bolo potrebné zvýšiť, čoho sa písomne z Kunhedešu a našich úradov dožadovali. Mnohí zamestnanci dobrovoľne venovali až 1 % z ich mesačného platu.

Časť nášho stromového porastu, hlavne hrušky a jablone boli napadnuté škodcom – červom San José v dôsledku čoho boli utvorené brigády, ktoré pod odborným dozorom pracovníka ochranného strediska M. Šándora ako aj pôdohospodárskeho odbor rady ONV v Hlohovci prevádzkali **postrek ovocných stromov**. Naši občania boli vopred rozhlasom informovaní o celej tejto dôležitej akcii na ochranu nášho ovocného, stromového a kríkového porastu.

V tomto roku bolo vydaných 12 bytových jednotiek miestnym uchádzačom v činžiakoch na sídlisku pri Váhu. Aby sa predišlo sporom a nedorozumeniam na odbore MH (miestneho hospodárstva) rady MNV, bol tu zavedený poradovník, do ktorého boli časovo zapisovaní uchádzači o byty a podľa toho im potom boli postupne vydávané byty za predchádzajúceho súhlasu rady MNV.

Nové domy postavené na Svinnej Hore **vytvorili ulice**, ktoré ešte nemali ustálené názvy. V dôsledku toho boli navrhnuté a schválené nasledovné pomenovania: Pre ulicu smerujúcu od Vinohradskej ulice bolo dané meno: Nerudova ulica, ulica od Podzámskej (bývalá Fuksova ulička bola rozšírená na úkor Torstyanského záhrady) a ďalej až pod Svinnú Horu, dostala meno: Jána Kollára, vedľajšia sa pomenovala na Sládkovičovu a ďalšia na ulicu Jána Bottu. Rad spájajúci tieto ulice sa bude menovať: Rad majora Pavloviča. Podzámska ulica bola premenovaná už pred 15. rokmi na Šiškovú ulicu, ale občania ju naďalej menovali ako Podzámsku. Nedávno bola premenovaná na Ul. kpt. Nálepku. Keďže ulici najlepšie vyhovoval názov Podzámska a aby nedochádzalo k omylom, bola dňa 8. októbra znovu premenovaná na ul. Podzámsku a názov Nálepku na Kollárovu a tento názov prejde na Bottovú. Odbočka z Radlinskej k Hurbanovej sa pomenovala Rozmarínovou (kedysi sa menovala Rozmarínová ulica terajšia Radlinská od pretínajúcej Školskej ku Kovarskej). Horná spojka Hurbanovej s Bernolákovou sa pomenovala na Palackého ulicu. Jesenského ulicou bude časť od Stalinovej po Malinovského, kde vyúsťuje ulica Štúrova. Vedľajšia sa pomenovala: Malá ulica, spojka z Hlohovej do Stalinovej sa volá Tolstého ulicou, odbočka zo Stalinovej ku klášturu bude Komenského ulicou. Spojka od pôrodnice k bývalému hostincu Ujváryho sa pomenovala na Puškinovu ulicu, spojka od Ujváryho ku Štúrovej, kde bolo Fábryho stolárstvo sa bude volať Fándlyho ulicou. Časť Družstevnej pri Rácikovi sa pomenuje na Jarmočnú, rad domov pri cintoríne od Jonáška k budove družstva Vzorobuvy bude Pri cintoríne. Terajšia Družstevná sa pomenuje na Palárikovu. Stred Jarmočnej sa pomenuje na Kalinčiakovu ulicu. U Nádražia sa pomenuje rad od stanice k elektrárni. Posledná časť bývalej Jarmočnej sa pomenuje ako Kukučínová. Na sídlisku pri Detských jasliach sa pomenuje na Engelsovú ulicu. Ulica pri novej pošte k Strniskovej vile sa nazve ulica Karola Marxa. Nová ulica smerujúca k Urbánku bude Šomodskou ulicou. V Novej štvrti (za železničnou stanicou) bude ulica Fraňa Kráľa. Medzi Stalinovou a Zábraním bude Vajanského, Kamenná vedie od Špitáľika k Hlohovej ulici. Husova od Váhu – ČSAD k pánšulskému brehu. Dimitrova ide od Váhu k Šulekovej ulici. Od Podzámskej ulice (pri Kríži) ide Bellova cez ulicu Michalskú na Lúku až k Šulekovej. Za Partizánskou ulicou smerom k Zámku je Záhradnícka ulica. Medzi zrušeným cintorínom a terajším cintorínom je Šafárikova ulica. Časť Vinohradskej sa pomenuje na Tajovského ulicu. O pomenovaní ostatných ulíc už bolo spomínané v minulých rokoch.

K horeuvedeným zmenám muselo dôjsť, lebo orientácia bola sťažaná a tiež očíslovanie nebolo vyhovujúce. Po určení názvov rôznych odbočiek, ktoré doteraz nemali

názov, mohlo dôjsť k zrušeniu starých domových čísiel a k novému očíslovaniu domov.

V Zámočkej záhrade sa nachádza jarok, ktorý vyúsťuje v nádržiach na vodu. Kedysi to boli rybníky. Tieto vodou naplnené nádrže boli umelo vybudované bývalými majiteľmi zámku a slúžili hlavne pre zábavu osadenstva zámku. V lete sa na nich člnkovali, resp. chytali ryby a v zime, keď zamrzli sa na nich panstvo korčuľovalo. Týmto rokom mali byť upravené, lebo boli už zanedbané. Voda bola znečistená, odtok jazierka nebol vybudovaný, voda bola dopĺňaná iba z dažďov. V minulosti páni zámku nechali čerpať vodu do rybníkov z Váhu pomocou tzv. machiny. Bolo to drevené vodné kolo na hajovoch na vode rieky, ktoré krútil prúd vody a tým sa čerpala voda do kanála, ktorý viedol do zámockých rybníkov. Vtedy bol aj jarok pre odtok vody z nádrží, takže vtedy boli nezávadné. Bagristi zo Strojovej a traktorovej stanice mali za úlohu vybrať dno a vôbec zmeniť tvar nádrží do predĺžených točivých kanálov. Práca nebola dokončená, je vidno iba časť pôvodných korýt, čím pôvodný vzhľad zanikol.

Pri MNV v Hlohovci bola zriadená **murárska a údržbárska čata**, ktorá má za úlohu prevádzať údržbu obecných budov riadených Domovou správou. Tým sa obmedzia výdavky na udržiavanie a bude môcť byť poskytnutá práca iným, čím sa dosiahne v obecnej pokladni zisk. V týchto mesiacoch začala činnosť aj studniarska čata, žiadúca pre opravy našich studní.

V minulom roku začatá stavba amfiteátra bola dokončená v tomto roku. Už od jari tu pracovali brigády z miestnych úradov, podnikov, závodov a škôl. Bolo potrebné previesť úpravu v hornej časti hľadiska, kde bola postavená oporná stienka s kabínou pre premietací prístroj a pre operátora. Počas horúčav v kine Úsmev návštevnosť značne poklesla, občania poukazovali na nepríjemnú horúčavu, potenie sa v dusnom prostredí kina. V dôsledku zriadenia letného kina sa umožnilo občanom príjemné, prírodné priestranstvo v Zámočkej záhrade, kde možno sledovať filmy i cez horúčavy za lepších podmienok, ba aj lacnejšie. Dňom 01. apríla 1957 došlo k decentralizácii štátnych kín. Pred 9. rokmi došlo k poštátnteniu súkromných kín a vznikol n.p. Slovfis. Neskôršie došlo k reorganizácii a kiná patrili pod Krajské filmové podniky, ktoré t.č. zase delimitujú kiná na MNV. Zostane im len distribúcia filmov. Kino Úsmev bolo prevzaté od KFP Nitra. Za správcu bol vymenovaný s. Minárik, člen rady MNV v Hlohovci, zamestnanec družstva Vzorobuv v Hlohovci.

Tak ako každá významná ustanovizeň, tak aj naše **kino** má svoju históriu. Kinematografia vznikla v minulom storočí, ale až počiatkom XX. storočia začala činnosť vo svetovom meradle. Príčinou toho bola tá okolnosť, že počiatkové filmy neboli také dokonalé, často sa trhali, boli prudko horľavé, málo kvalitné a tiež zriadenie kina vyžadovalo vysokého nákladu, pričom nutno spomenúť vysoké poplatky za prepožičanie lepších filmov. V našom mestečku boli premietané prvé filmy v zadnej sále hotela Jeleň do času, kým bolo postavené prvé kino „Urania“. Toto sa datuje k počiatku prvej svetovej vojny t.j. r. 1914. Iniciátorom bol údajne Jodás, zamestnanec tunajšieho úradu. Kino „Urania“ bolo postavené na miesto terajšieho Cibulovho domu vedľa terajšieho kina Úsmev. „Urania“ bola pomerne menšia ako „Úsmev“ a zmestila sa do nej sotva polovica divákov dnešného kina. Zariadenie bolo jednoduché. Stoličky na sedenie boli sklápacie, ako záhradné stoličky. Ďalší známi majitelia pôvodného kina boli Herz a Majer. Po nich bol zase Riška a Müller. Kino bolo pre nich výnosný podnik, lebo po prvej svetovej vojne návštevnosť stúpala, takže často nestačili lístky a predstavenie bývalo opakované. Ceny boli od 1 – 3,- Kčs. Premietanie bolo najskôr ručné, potom na elektrický motor. Pohyb osôb bol trhavý a neprírodný. Počas predstavení mávali hasiči v kine službu. Kinooperátori boli: Mikloš, Fajšl a Lányi, ktorý prešiel už z Uranie do nového kina, kde v r. 1930 sa začalo premietanie už zvukových filmov. Prvým zvukovým filmom bol český film: S.K. Polný maršálek, ktorý prijalo obecnstvo s veľkým obdivom a bola priam senzácia v našom meste, keď počuli diváci osoby hovoriť a spievať.

V „Uranii“ hrávali len nemé filmy, ale už aj tie poskytovali návštevníkom kina

poučenie a hlavne zábavu. Už prvé filmy umožnili vidieť občanovi, ktorý nebo nikdy von z Hlohovca, ako je to s loďou pri búrke na mori, africký prales s divými zvermi, rušnú premávku na uliciach veľkomiest a vôbec všetko, čo vtedajší svet mal a čo obrázky len z časti zachytili. Najviac sa u nás premietali americké filmy, lebo USA priamo chrlili do sveta filmy z Holywoodu, kde rôzne filmové spoločnosti držali monopol tejto výnosnej výroby. Prichádzali najviac dobrodružné filmy. Veľmi obľúbené boli tie, kde účinkovali komici svetovej úrovne, ako napr. Charlie Chaplin a pod. Tiež boli obľúbené kovbojky, ktoré mládež viac pokazili ako poučili.

Na ulici Národného povstania sa začalo **budovanie betónového chodníka** na ľavej strane smerom z námestia a to od budovy Okresnej telovýchovy a športu až k hostincu Varenčákovej, pretože v tomto úseku betónový chodník dosiaľ nebol. Vybudovanie chodníka spríjemnilo občanom chôdzu obzvlášť v daždivých časoch a tiež zlepšilo vzhľad tejto najfrekventovanejšej ulice. V máji sa začala prevádzať druhá časť asfaltovej cesty z Rázusovej ulice. Buldozénom tu upravovali a vyrovnávali cestu do rovnej polohy. Veľa zeminy muselo byť odvezené. Po vybudovaní hrádze na ľavom brehu Váhu od bitúnku po OSP vznikla medzi hrádzou a Podhlohovskými záhradami preliačina, ktorá je postupne zavázaná. Tým dochádza k pozvoľnému vyrovnávaniu terénu, čo je veľmi žiadúce, lebo zaniknuté rameno Váhu pri Sajnachtovi a vyše už nemá prítoku ani odtoku, čím tu v letnej dobe vzniká zápach močariska. Vyvážajú sem smeti a odpad z miestnych podnikov, čím síce jarky zanášajú, ale zápach smetiska a škaredý vzhľad nadobudol väčších rozmerov. Začali sem vyvážať hlinu, čím sa vyrovnala značná plocha, v čom sa bude ešte pokračovať.

V minulých rokoch bývalo obľúbeným miestom na **kúpanie** počas letných horúčav nábrežie Váhu v mieste od hrádze pod Bitúnikom. Podhlohovské záhrady nebolo treba chrániť pred povodňami, pretože sú na svahu a aj pri veľkej povodni mohla byť zatopená len nepatrná spodná časť. Žiadne domy tu neboli ohrozené. Pozvoľný svah k Váhu umožňoval kúpanie neplavcom i deťom. Bolo potrebné ísť do vody aj 20 m, kým sa človek ponoril do vody po krk. V suchých rokoch sa dal Váh aj prebrodiť. Na to však mnohí doplatili životom, lebo v strede Váhu bol prúd tak silný, že podtrhoval idúcemu nohy. V r. 1930 sa odhodlalo viacej chlapcov prebrodiť Váh, držiac sa za ruky prišli až do prostriedku, kde síce siahali, ale prudká voda ich strhla a sa popúšťali. Dravý prúd ich vniesol na miesto, kde nesiahali a traja sa naraz utopili. Za čias predmníchovskej republiky chodilo sa sem kúpať veľa ľudí. Počas letných horúčav sem prišlo po dva krát až tisíce ľudí, takže celé tunajšie nábrežie sa hemžilo obyvateľmi mesta, ba aj z okolia sem prichádzali. Na malom návrší Panónie bol trávnik (v mieste budúceho mosta), na ktorom sa chlapci hrávali s loptami, bližšie k vode boli piesčiny, na ktorých sa kúpajúci slnili a ostatný breh bol pokrytý štrkom, v dôsledku čoho býva voda vždy čistá a hlavne na plytčine veľmi teplá. Kúpajúci vodu neskali ako to býva v riekach s bahnistým korytom.

Po vybudovaní hrádze toto **prirodné kúpalisko** navždy zaniklo. Celá dĺžka hrádze počnúc od Peterskej ulice až po dolné mosty je pre kúpanie nebezpečná, hlavne pre tých, čo nevedia dobre plávať, alebo dlho nevydržia. Toho času jediným miestom pre kúpanie podobného druhu ako bolo pod Hlohovskými záhradami je pod cestným mostom u mýta, kde je ešte pozvoľný svah, dokiaľ sa tu nevybuduje hrádza ako je plánované. Je to pomerne ďaleko od mesta a tu nikdy nie je vidieť ani tretinu takého množstva kúpajúcich sa, ako bolo na zaniknutej „Panónii“ pod Hlohovskými záhradami. Celá táto sihoť (zarastená, trávnatá časť) postupne zaniká, lebo je navázaná a priestor sa vyrovnáva s povrchom hrádze Váhu. Je chybou, že mesto doteraz nemá riadneho kúpaliska, ako iné mestá.

Správa mesta uvažuje o vybudovaní nového bazéna – kúpaliska, ba aj očistných kúpeľov, ktoré mesto tiež postráda. Verejné vaňové kúpele mesto dostalo už počiatkom XIV. storočia, boli povyššie Špitálka, ku ktorému aj patrili (nadácia grófký Konthovej). V minulom storočí prešli pod správu židovskej náboženskej obce, postupne zanikli, lebo

nevyhovovali a investovať už súkromníci viac nechceli.

Dňa 19. mája t.r. boli v Hlohovci **voľby do MNV**, ktorých sa zúčastnilo 99,8 % oprávnených voličov. Za kandidátov NF zo spomenutých zúčastnených voličov hlasovalo 99,62 % a proti kandidátom 0,32 %. Neplatných bolo 0,06 % hlasov. Zo všetkých 78 volebných obvodoch bolo zvolených spolu 78 členov. Podľa sociálneho zloženia sú zvolení do MNV: 26 robotníkov, 2 členovia JRD, 9 súkromných roľníkov a 41 z ostatných povolání. Z celkového počtu zvolených je 22 žien. Podľa národnosti je 77 Slovákov a jeden českej národnosti. Podľa veku: do 30 rokov je 14 členov, do 40 rokov – 27, do 50 rokov – 25 a do 60 rokov – 12 členov. Na návrh kompetentných miest bol určený na funkciu predsedu MNV Masaryk Rudolf, za námestníka predsedu s. Gubala Karol, na tajomníka MNV bol navrhnutý Rosina Ján.

Potreba mesta vyžadovala **zriadenie odboru MH** pri MNV, čo bolo schválené 29. mája t.r. na rade MNV a na KNV v Nitre. Okrem tohto odboru mal MNV aj pôdohospodársky odbor, ktorý viedol Kvinta Cyril. Finančný odbor viedol Javor František, odbor pre veci vnútorné: Štefanovičová Helena, všeobecný odbor Nitran Pavol, predsedom plánovacej komisie bol schválený radou MNV Tomaščík Aladár. Odbor výstavby bude viesť s. Löffler Tibor. Vedúci pre odbor MH bude vymenovaný neskôr.

Správa mesta požaduje od nadriadených ustanovizní vybudovanie nemocnice alebo zdravotného strediska – polikliniky. Občania sa toho čoraz viac dožadujú. Do 12 tisíc obyvateľov mesta a tiež celé okolie okresu je odkázané na nemocnice Nitra, Piešťan a Trnavy, ktoré sú veľmi preťažené a ich lôžková kapacita je nepostačujúca.

Sanitné vozy OÚNZ v Hlohovci niekedy nie sú naporúdzí, lebo sú rozoslané alebo nepojazdné. Inokedy zasa pacienta vezú do nemocnice, kde nie je miesta, pacienta pošlú do inej nemocnice, čím sa zákrok opozdí a pacient zomrie. Keď je potrebné nemocného odborne ošetriť, musí cestovať do Nitra, nehovoriac o tom, že sa mu zdravotný stav môže zhoršiť. Je vypočítané, že odvoz nemocných do iných nemocníc za 10 rokov stojí toľko, že mesto by mohlo za tie peniaze vybudovať modernú budovu polikliniky s interným oddelením a chirurgiou. Kompetentné miesta robia patričné opatrenia, aby sa toto zlepšilo. Čoskoro sa u nás zriadi stredisko, kde bude odborný lekár, ktorý bude internista, bude mať k dispozícii röntgen, bude prevádzkať laboratórny prieskum žalúdočných štiav, čo sa robí doposiaľ len v nemocniciach. Koncom t.r. sa toto už prevádzalo na námestí na Forbátovom dome. Ordinuje primár dr. Kubík. V týchto dňoch boli naše úrady informované, že Hlohovec má schválenú nemocnicu, ktorej výstavba začne v r. 1960 pri Váhu poniže obvodu ČSAD, čo verejnosť Hlohovca kvitovala s veľkým uspokojením.

V Hlohovci na zámku dali grófi v minulosti vybudovať **divadielko** v empírovom slohu, ktoré používali pre zábavu seba, svojich host'ov a dvoranov. V Empírovom divadielku vystupovali niekedy herci, artisti a umelci z Viedne, Budapešti a iných miest. Ale po prvej svetovej vojne divadlo prestávalo byť používané, pretože pánom príjmy klesali, veľkostatky sa trieštili, dane sa zvyšovali a pomaly mizol prepych a starožitnosti zapadali prachom. Strácala sa nádhera nielen z budov, ale aj z chýrneho parku, v ktorom sa divadielko nachádza. Pominul aj chov chýrnych jazdeckých koní, krytá jazdiareň sa stala zbytočnou. Pretože park prešiel do správy mesta, rozhodli kompetentní o renovácii Empírového divadielka, jedinečnej pamiatky, ktorá nemá široko ďaleko konkurencie vo svojom štýle. Bolo potrebné zachrániť tento stavitel'ský klenot pre široké vrstvy občanov, keďže bol kedysi vybudovaný z potu okolitého ľudu. Z finančných zdrojov mesta bol zakúpený červený smrek, aby nahradil pôvodné drevo, z ktorého boli v minulosti zhotovené okná, dvere a iné, aby originalita bola zachovaná. Spracovanie dreva má previesť Spišský drevospracujúci podnik, čo bolo už zadané. Tak získa objekt ďalšiu kultúrnu miestnosť, zriedkavosť – raritu, ktorá bude vydaná verejnému použitiu v budúcich rokoch.

V lete t.r. sa u nás prihodila **katastrofa** nevšedného druhu, ktorá si vyžiadala uhynutie 16 kusov dospelého dobytka, hlavne kráv – dojníc. Idúci rýchlik od Prievidze

narazil do húfu dobytku, ktorý zrána hnali na pasienok na stanovište. Pastieri nemohli zadržať niekoľko sto kusov dobytku, ktorý prechádzal z hradskej cez železničné koľaje na pasienok. Strojvodca síce prekážku videl, ale súpravu zastaviť nemohol. Tým prišli miestni roľníci o dobré dojnice. Rušeň a súprava zostala stáť na koľajách, takže cestujúcim sa nič nestalo.

Nedostatok bytov v meste podnietil k úsiliu **výstavby súkromných rodinných domkov**. Štát poskytuje pôžičky súkromníkom, ktorí svojpomocne stavajú svoje domy. Výstavba domkov ovplyvňuje výstavbu štátnych stavieb, lebo odčerpáva stavebný materiál, najviac to zapríčiňujú tzv. „čierne stavby“, ktorých sa len v Hlohovci previedlo vyše 100. Povolené a čierne stavby za posledné štyri roky zvýšili bytový fond o 240 bytových jednotiek. V tomto roku bolo vydaných 25 stavebných povolení z limitu dotácie potrebného stavebného materiálu. Mimo toho bolo povolených 16 stavieb z nadlimitu. Rozostavanosť je pomerne vysoká, lebo u nás sa nachádza 286 nedokončených stavieb rodinných domkov, z ktorých bude dokonca tohto roka dokončených 100. Niektorí stavebníci si zadovážili stavebný materiál z Pohraničia (Sudiet), kde je mnoho opustených stavieb a domov po Nemcoch, tieto domy sú rozoberané a dobrý materiál dovážaný inde.

V Novej štvrti za stanicou sa koncom t.r. dokončí kanalizácia, na ktorú je určená suma 2,5 mil. Kčs. Hlavná stoka je už hotová a ešte sa dohotovia domové prípojky na kanalizačnú sieť.

Na úseku vodného hospodárstva sa znova začne a pre rok 1957 je plánované prestavať 380 000,- Kčs. Práce oneskorili čerpacie pokusy a sondy, od ktorých závisí celá výstavba vodovodu. Vodovod bude stále rozširovaný.

V rámci akcie „Z“ sa prevádza **II. etapa Rázusovej ulice**, ktorá si vyžiada náklad 830 000,- Kčs i keď je prevádzaná brigádniccky. Práce dokončí n.p. Doprastav. **Dobudovanie amfiteátra** si vyžiadalo v tomto roku ešte 150 000,- Kčs. Bolo dokončené celé javisko s kompletným vybavením obliekarne, šatne, elektrické a rozhlasové zariadenie a bol dodaný nábytok. Ako bolo už spomínané hľadisko muselo byť opravené pre zosun pôdy, ktorá poškodila 8 radov. Odstránenie hliny previedli brigádniccky pracovníci ONV Hlohovec. Taktiež sa prevádzala úprava parkovej časti pred amfiteátrom a to hlavne chodníky, cementové obrubníky, lavice atď. Ďalej bola dokončená prírodná reštaurácia s miestami na posedenie, tanec a miestnosti na uskladňovanie nápojov na prípravu jedál. Do akcie „Z“ spadá aj spomenutá renovácia Empírového divadielka, kde sa v tomto roku prečerpá 40 000,- Kčs a musí byť upravená predovšetkým strecha a odtokové rúry. Chodníky boli prevedené v uliciach Jarmočnej, Peterskej, Tehelnej, v Novej štvrti a čiastočne aj v Podzámskej ulici, ktorá bude upravená celá.

Stará bývalá katolícka škola t.č. I. OSŠ je skutočne stará budova, ktorá si v poslednom čase vyžadovala generálnu opravu. K tomuto účelu bol plánovaný náklad 198 000,- Kčs. Je to jedna z najstarších budov Hlohovca vôbec. História mesta spomína, že pochádza z XI. storočia. Keď sa to zakladá na pravde, je to najstaršia budova neberúc do úvahy zámok. Rozhodne, že pôvodný stav a tvar si nemohla udržať, lebo počiatočná stavba bola pravdepodobne prízemná a patrila k terajšej Hlohovej ulici, keďže Hlohovec vtedy viac nezaberal. Tým by bola o dve storočia staršia ako predná časť farského kostola, ktorá pochádza z XIII. storočia. V starej škole učil kedysi miestny farár, neskôr učiteľia, ktorých platilo mesto. Po prístavbe zadnej časti chrámu bol postavený orgán, na ktorý hrával učiteľ a ten v starej škole učil. Dochádzka do školy nebola povinná, až po prvej svetovej vojne, kedy vyšiel zákon o povinnej dochádzke do školy do 14 roku, čo muselo znížiť vysoký počet negramotných, hlavne na vidieku. Tým začal analfabetizmus ustupovať a dnes už máme len nepatrný zlomok percenta ľudí, ktorí nevedia čítať a písať.

Tí, ktorí pamätajú pomery predmníchovskej republiky si môžu spomenúť na podomové **žobranie** mnohých mrzákov, tak z mesta ako aj z okolia. Boli to ľudia s rôznymi telesnými vadami, ktorí boli odkázaní na milodary občanov. Celé desiatky takých nešťastníkov každý deň chodilo po uliciach, aby modlením, spevom alebo vyhrávaním

ukazujúc svoje telesné vady vzbudzovali súcit u zdravých zámožnejších a títo im poskytovali almužny. Najviac sa ich objavovalo v piatok a v sobotu od rána do neskorých odpoľudňajších hodín. Taktiež počas púti na zámočkej ceste bolo veľa žobrákov, tak z mesta ako aj z okolia. Žobrákov bolo vídať aj pri kostoloch, na cintoríne, pohreboch a inde, kde sa im mohlo dostať halierovej podpory. Tak boli občania obťažovaní dosť často a to tak doma, ako aj pri rôznych iných príležitostiach vonku. Možno s určitosťou povedať, že mešťan vynaložil ročne 200 – 400,- Kčs či už v peniazoch, alebo v potravinách, ba aj obnovou šatstva na žobrákov, tulákov, či nezamestnaných.

Po skončení II. svetovej vojny sa začala u nás riešiť otázka sociálne slabých vrstiev a vzniklo národné poistenie, ktoré bolo a je veľkou vymoženosťou pracujúcej triedy. Týmto sa mnohým veľmi pomohlo a otázka žobrania bola zatlačená do minulosti. Vybudované boli domy dôchodcov, poskytujú sa dôchodky práceneschopným a nik už nie je odkázaný na nepatrné podpory, ba aj občania už nie sú obťažovaní.

V minulom roku založené **Jednotné roľnícke družstvo** bolo u nás v tomto roku rozšírené čo do členskej a pôdnej základne. Pristúpilo 11 roľníkov, ktorí vniesli do družstva spolu 45 ha pôdy. Toto sa stalo za účinnej pomoci agitačno-propagačnej komisie, ktorá naďalej vyvíja činnosť smerujúcu na zveladenie nášho JRD. V týchto dňoch bolo založených na okolí Hlohovca niekoľko celoobecných JRD, ako napr. Horné Trhovište, Žilkovce a iné. V celoštátnom meradle už prešlo do socialistického sektora viac ako 50 % pôdy, čo sa bude stále zvyšovať, preto na našom menšinovom JRD nemožno zastať. Pre vývojové stredisko družstva bolo schválené miesto za Kalváriou. V najbližších rokoch sa tu postavia svojpomocne kravíny, hydínarne, šopy pre poľnohospodárske stroje a iné potrebné budovy, takže centrum: administratíva, uskladňovanie ba aj časť živočíšnej produkcie sa tu umiestni do r. 1962.

Už v r. 1953 v našom meste vznikla **hudobná škola**, do ktorej dochádza ročne priemerne 150 žiakov. Prvé miesto školy bolo na ulici Hollého, v dome Kraushubera Júliusa, odkiaľ bola po dvoch rokoch premiestnená do vedľajšieho domu Kišša Antona, kde je umiestnená dodnes. Je to v mieste bývalej Fraštackej banky. Prvou riaditeľkou hudobnej školy u nás bola vymenovaná Viola Radičová, dcéra známeho hudobníka cigánskej kapely Radiča. V škole sa vyučoval: klavír, husle, harmonika a iné. Tým bolo naše mesto obohatené o ďalšiu kultúrnu vymoženosť, po ktorej naši občania dávnejšie túžili.

V tomto roku bola zriadená **komisia na zistenie správnej výmery**, rozlohy a spresnení vinogradov tých obhospodarovateľov, ktorí neplnia predpísané dodávky namietajúc, že nemajú správne zachytenú skutočne obrábanú výmeru vinice. Komisia sa skladá zo 4 členov: Kvinta Cyril, R. Hrivnák, Kozák Teofil a Albert Rudolf. Menovaní sú kompetentní previesť úpravy v evidencii o pôde, viniciach na pôdohospodárskom odbore rady MNV.

V minulom roku sa započala v našom meste podľa vzoru iných miest **autobusová doprava** v meste, čím sa vyhovuje požiadavkám občanov. Prvý autobus premáva od kasární okolo stanice cez Malinovského ulicu na Gottwaldovo námestie a odtiaľ Ulicou národného povstania až k Srencovi, kde sa otočí a po tejto linke ide do Peterskej ulice. Zavedením týchto dopravných prostriedkov sa umožnil hlavne odvoz zo stanice a tiež na železničnú stanicu, kde denne z celého obvodu mesta chodí veľa občanov do práce vlakom a to do Nítry, Trnavy, Bratislavy atď. Taktiež zasa večer spať.

Na sídlisku pri Váhu bolo potrebné zriadiť **predajňu potravín**, aby tamojší obyvatelia nemuseli chodiť nakupovať denné potreby až na Stalinovu ulicu, či do vzdialenejších ulíc. Z tohto dôvodu bola postavená medzi obytnými činžiakmi prízemná budova. Národný podnik „Zdroj“ tu zriadil predajňu – samoobsľuhu, ktorá je prvou tohto druhu v našom meste. Vedľa je predajňa - výsek mäsa.

Pri MNV v Hlohovci boli zriadené **údržbárska, murárska a studniarska čata**, z ktorých plynul mestu vedľajší príjem. Mimo toho sa využila možnosť ťažby štrku a piesku,

z čoho bude mať mesto tiež príjem. Pri ročnej bilancii vykázala murárska čata čistý výnos z činnosti 9 630,- Kčs a odpredaj štrku a piesku 12 594,- Kčs. Najlepší výnos vykázalo delimitované kino, ktoré splnilo plán príjmov na tento rok už dňa 15. decembra t.r.

Na námestí bolo umiestnené na odbočke oproti starej lekárne **duťé zrkadlo**, ktoré umožňuje vodičom motorových vozidiel idúcim od Stalinovej ulice uvidieť aké vozidlá prichádzajú z Hollého ulice a opačne. V tomto roku sa previedlo opatrenie na zistenie stavebných pozemkov nachádzajúcich sa v meste, pretože majitelia ich držia a na stavbu nevyužívajú. Je žiadúce vo verejnom záujme ich presvedčiť o odpredaji, ak na nich nemienia stavať. Inak by im mohli byť vyvlastnené. Výroba cementových rúr sa prevádza na priestranstve pri Váhu medzi železničným mostom a Petrom. V tomto roku bola upravená cesta a chodník od pôrodnice k Svázarmu. Tiež bol vyhotovený betónový chodník k nábrežiu blízko ihriska a parku. Toto si vyžiadalo náklad 100 000,- Kčs.

V Medzinárodnom geofyzikálnom roku 1957-1958 bola **vypustená prvá umelá družica Zeme** zásluhou vyspelej vedy a techniky Sovietskeho zväzu. Bola to senzačná udalosť, ktorá ohromila celý svet, keď 4. októbra 1957 započala krúžiť okolo zemegule lesklá guľa o priemere 58 cm a váhe 83,6 kg. Vidno ju bolo aj ďalekohľadom za ranného šera.

Medzinárodný geofyzikálny rok, ktorý započal 1. júla 1957 mal vytýčené ciele a zásady, ktoré boli prijaté na Kongrese v Ríme už v roku 1950. V zmysle týchto zásad budú prevádzané vedecké výskumy vesmíru. V iných štátoch tiež plánujú vypustenie satelitov. Observatória a amatéri na celom svete môžu sledovať a porovnávať túto dosiaľ v praxi nepoznanú súťaž, ktorá otvorí ľudstvu nové cesty.

Dňa 3. novembra 1957 v ZSSR vypustili druhú umelú družicu Zeme so psom Lajkou. Podrobnosti presne uvádza zápisník Astronomického krúžku v Hlohovci, kde sú zaznamenávané aj pokusy na Floride.

Divadelná činnosť zaznamenala v našom meste nárast. Už v januári bola prvá estráda v kine Úsmev. O tri dni už bolo druhé predstavenie „Okienko do sveta“. Do otvorenia amfiteátra boli ešte dve predstavenia. Od 1. mája prebiehali predstavenia v prírodnom divadle v Zámočkej záhrade. Skoro každú nedeľu odpolednia tisíce občanov videlo v amfiteátri rôzne podujatia, na ktorých sa zúčastnili významní činitelia – herci, umelci. Dňa 1. augusta vystúpili u nás členovia Moskovského súboru. 28. augusta vystúpil súbor z Nemeckej demokratickej republiky. Boli to najkrajšie predstavenia. Ďalej vystúpil Slovenský ľudový umelecký kolektív a iné zábavné kolektívy. Spolu bolo v amfiteátri 11 hodnotných podujatí. Letná sezóna v amfiteátri skončila na hody t.j. koncom septembra, kedy účinkovala u nás Lúčnica.

V tomto roku sa narodilo u nás 821 detí i s pôrodníckymi prípadmi okolitých obcí. Zomrelo 106 ľudí, bolo 100 uzavretých sobášov.

Rok 1958

Dňa 15. mája 1958 bola vypustená **tretia družica Zeme** v ZSSR. Vážila 1327 kg, na vedecké prístroje pripadalo 968 kg. Rádio-vysielač čerpal energiu zo slnečného žiarenia.

Medzi novoty v našom meste sa zaradila aj **nová telefónna služba**. V novej poštovej budove započala dňa 14. apríla 1957 prevádzku nová automatická telefónna centrála, ktorá umožňuje rýchlejšie spojenia v miestnom telefónnom styku.

V tomto roku bolo v Zámočkej záhrade v amfiteátri uskutočnených 9 **predstavení** pre nepriaznivé počasie. Za priaznivého počasia bývali v amfiteátri kinopredstavenia aj v týždni.

V rámci akcie „Z“ sa začala prevádzať v tomto roku **úprava voľného priestranstva medzi cintorinom a hradskou do Ulice 29. augusta**, t.j. pri Vzorobuve. V minulosti bol postavený pri hlavnej bráne nového cintorína dom, v ktorom bývali hrobári. Táto budova prekážala ceste na Pažiť, preto správa mesta rozhodla už v r. 1932, aby bol domček odstránený, lebo narušoval vzhľad. Chodník vedľa cintorínskeho múru bol nerovný a v

časoch dažďov zablatený. Celý priestor bol zarastený burinou. Už v minulosti tu boli mohutné stromy, ktoré sa postupne vyrúbali, pretože prekážali elektrickému vedeniu do východnej časti mesta. Priestor pred bránou cintorína bol vyasfaltovaný. Bývalý nerovný chodník bol nahradený rovným cementovým chodníkom. Ostatný priestor bol pretvorený na **park**. Nachodia sa tu nové lavice. Počas sucha sú jeho trávnaté plochy polievané hadicou ťahanou od príľahlého vodovodu.

Aj **priestor pred novou ČSAD** bol upravený. Záhradky pri bráne a pred budovami boli vysadené kvetmi, a to zväčša cudzokrajnými. Medzi nimi sú sošky, miniatúrne hrady, fontána a iná výzdoba. Večer je to všetko osvetlené žiarovkami a neónmi.

Pokračovalo sa vo **výstavbe** rodinných domov. Žiadateľom bolo vydaných 26 stavebných povolení. Na zostávajúcom priestore bývalého jarmočniska sa nachádzal stavebný pozemok, ktorý odkúpil Družstevný veľkoobchod s odevným tovarom za 44 000,- od správy mesta.

Prekročením plánovaných príjmov mesta toto získalo **dodatočné prostriedky** využité na vybudovanie kabíny a javiskového priestoru premietacej plochy v amfiteátri (80 000 Kčs), pre letné kino, na výstavbu skleníka pri márnici (19 000 Kčs), na zriadenie svadobnej miestnosti v budove Združených služieb (20 000 Kčs), na úpravu chodníkov v Hlohovci (29 000 Kčs), na práce spojené s výstavbou budúceho kúpaliska (36 000 Kčs) a iné.

Na Gottwaldovom námestí v Hlohovci bola v tomto roku zriadená **prvá telefónna búdka** pre verejnosť. Tiež bol rozšírený miestny rozhlas do Peterskej ulice, na Nábrežie a do ulíc pod Svinnou Horou.

Dňa 29. novembra 1958 bola slávnostne odovzdaná do prevádzky **ľudová hviezdáreň**. Vytvorila široké možnosti kultúrneho využitia všetkými pracujúcimi. Ľudová hviezdáreň má veľký ďalekohľad, ktorý je na železobetónovom podstavci odizolovanom od podlahy pozorovateľne. Otáčavá kopula má priemer 5,75 m a otáča sa elektrickým pohonom. Newtonov zrkadlový ďalekohľad má priemer 31 cm a ohnisko 150 cm.

V Hlohovci nebolo **obchodu**, ktorý by predával autosúčiastky. Mototechna otvorila predajňu ešte v roku 1951, ale to bola iba predajňa pre mechanický sektor a nie automobilový. Predávali sa tu bicykle, šijacie stroje, detské kočíky, karičky a iné. V týchto mesiacoch bola otvorená na Gottwaldovom námestí vedľa Starej lekárne predajňa odstraňujúca tento nedostatok.

Postrádaná bola aj **predajňa mliečnych lahôdok**. Na prízemí v budove Okresného národného výboru boli poskytnuté priestory pre národný podnik Zdroj, ktorý prevzatú predajňu zvanú občanmi „mliečny bar“ moderne zariadil.

Od počiatku roka bolo **suché počasie**. Túžobne očakávaný dážď sa dostavil až 3. júna, ale mal katastrofické dôsledky pre prudký vietor a **ľadovec**, ktorý dážď sprevádzal. Ľadovec padal asi 3 minúty, ale to stačilo pokryť zem na niektorých miestach až 8 cm vrstvou ľadu. Ulice, strechy a chotár obelel ako v zime. Kanále nestačili odvádzať vodu. V dolnej časti Michalskej ulice sa kanálový otvor zapchal a voda nemala odtok. Čo nezničil ľadovec, to zničili prúdy kalnej vody, ktoré naniesli na porast hlinu. Pri katastrofe účinne pomohli príslušníci miestnej posádky a požiarnici. Školy v meste sa ani nedajú porovnať so škodami na poliach. Takmer 80 % chotára bolo zasiahnutých prietrzou a ľadovcom. Čiastočne nezasiahol iba sever od mesta. Najviac utrpel viničný porast, čo bude mať následky aj v budúcich rokoch na jeho úrode.

Poškodení roľníci a majitelia viníc nahlasovali vytvorenej Poľnohospodárskej komisii vzniknuté škody, rade MNV a Štátnej poisťovni. Likvidátori Okresného inšpektorátu denne pracovali na určovaní škôd v meste. Roľníkom boli pridelené osivá, aby sa zabezpečila čiastočná náhrada stratenej úrody. Boli sadené zväčša zelené krmivá pre dobytok. Družstevné vinice boli zničené na 90 %.

Ďalšou pohromou bola **povodeň**, ktorá sa nedotkla tak nášho mesta ako iných považských obcí. Koncom júna v dôsledku výdatných dažďov na severe Slovenska začali stúpať hladiny riek. Dňa 1. júla u nás Váh zalial nábregie pri bitúnku, ihrisko a okolité

pozemky pri Zábraní. Hradská do Šulekova bola pod vodou, hladina rieky vystúpila až o 35 cm nad úroveň hradskej. Tiež časť Zámockej záhrady bola pod vodou. Od bitúnku až po Okresný stavebný podnik je vybudovaná kamenná hrádza, ktorú hladina rozvodneného Váhu neprekonalala, predsa však bol priestor pod tzv. hlohovskými záhradami (bývalá Panónia) zaliaty spodnou vodou. Pivnice mestských činžiakov a súkromných domov na Nábřeží boli tiež zaliaty vodou. Na viacerých domoch sa zosunuli steny, poškodili dlážky. Povodeň zapríčinila veľké škody na poliach pri Váhu a to najmä v Šulekove.

Vedenie mesta **ustálilo niektoré poplatky**, aby nedochádzalo k nezhodám, resp. k sťažnostiam. Za prepožičanie smetnej nádoby sa bude platiť ročne 10 Kčs. Tiež boli ustálené cintorínske poplatky na základe vyhlášky č. 276 z r. 1953 Zb. Za miesto pre hrob dieťaťa sa bude platiť za prvých 10 rokov 15 Kčs, za každých ďalších 10 rokov 80 Kčs. Za hrob dospelého 30 Kčs na prvých 10 rokov a za každých ďalších 10 rokov 150 Kčs. Za každý štvorcový meter hrobky sa platí 130 Kčs na dobu 20 rokov, a ten istý poplatok je aj za ďalších 20 rokov. Za použitie obradnej siene sa platí 30 Kčs. Za osobitné služby dospelého je poplatok 80 – 100 Kčs. Sadzby sú schválené.

Kino Úsmev vyžadovalo **generálnu opravu** hlavne vnútornej časti. Táto bola začatá v prvých letných mesiacoch a dokončená 22. novembra. Pred opravou boli na prízemí dve rady sedadiel s chodbou uprostred. Podlaha bola vodorovná a výhľad zo zadných sedadiel prízemnia bol sťažený. Bolo treba zrekonštruovať sedadlá aj na balkóne. Steny vyžadovali tiež opravy. Nové osvetľovacie telesá boli účelnejšie umiestnené, aby nevadili zraku. Od tohto roku budú premietané aj širokouhlé filmy. Predné rady sedadiel boli zrušené, podlaha mierne sklonená dopredu. Doterajšie sklápacie sedadlá boli nahradené novými čalúnenými kreslami. Upravil sa vestibul, upravili sa šatne, bufet, WC a iné. Prišlo k prístavbe budovy, za javiskom bola pristavená dvojposchodová budova, ktorá bude slúžiť pre miestnu Osvetu. Na prvom poschodí je pracovňa Osvetovej besedy a na druhom poschodí je rozsiahla zasadačka. Naše kino sa tak stalo jedným z najmodernejších na Slovensku.

Združené služby opäť plánovali **rozšírenie svojich služieb** občanstvu. Boli zriadené ďalšie prevádzky ako napr. opravovňa bicyklov, písacích strojov, klobúkov, holičstvo a kaderníctvo pri železničnej stanici a svadobná miestnosť.

V tomto roku pokračoval **nábor do JRD** intenzívnejšie ako v minulých rokoch. Členská základňa bola rozšírená o 22 členov s vnesenou pôdou do družstva 54 hektárov. Na vývojovom stredisku za Kalváriou začal Okresný stavebný podnik v Hlohovci stavať pre družstvo prvý moderný kravín. Kým bude dohotovený, družstvo bude hospodáriť v prenajatých maštaliach v meste v súkromných domoch. V tomto roku prešiel poľovný revír chotára Hlohovec do prenájmu JRD. V Petre je prekážkou náboru požiadavka tamojších roľníkov, aby mali povolenú samostatnú výrobnú skupinu a tiež aj správu. Za Peterskou ulicou začína tak isto výstavba kravínov JRD pre tamojšie živočíšne stredisko. To značne zlepší situáciu chovu hovädzieho dobytku.

Dňa 23. februára sa konala oslava 10. výročia februárového víťazstva. V marci boli oslavy MDŽ. Bol vybudovaný systém Civilnej obrany. V Peterskej časti obce bola prestavaná na cintoríne márnica. Autopark bol presťahovaný z Radlinského ulice na bývalé jarmočnisko, kde boli vystavané nové garáže menovaného podniku. Pretože niektorí roľníci neplnia svoje dodávkové povinnosti a svoju pôdu zanedbávajú, bude im priznaný charakter úpadkového hospodárstva. Ich pôdu prevezme buď JRD alebo Štátne majetky. Tiež môžu byť pridelené roľníkom, ktorí ich obrobia. Na zámku započala činnosť retranslačná stanica pre rozšírenie okruhu televízneho vysielania. Vedúcim pracovníkom tam je s. Polák.

V tomto roku bol **podaný návrh na povýšenie obce Hlohovec na mesto**.

V Hlohovci sa v roku 1958 narodilo 936 detí. Z toho 800 detí patrí rodičom z okolitých obcí. Zomrelo 70 ľudí. Sobášov bolo 90.